



Адыгеим апэрэу гур операции щашыгъ

Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым апшэрэ шыклэм диштэу гумклэ апэрэ операциер гъэхъагъэ хэлъэу щызэшъахыгъ. Зыныбжъ хэкло-тэгъэ бзылъфыгъэм икоронарна лъынтфэхэм якоронарографиерэ ястентированиерэ зышыгъэхэр республикэм ихирург шъхалэхэу Шыко Руслъанрэ Пшыдатэкъо Айдемыррэ. Ахэм Москва и Бакулевскэ гупчэ зыщагъэсагъ. Москва кыкыгъэ врачхэу а операцием лъыплъэщтыгъэхэм зэрэхъагъэунэфы-кыгъэмклэ, республикэм специалистхэм ухъазы-рыныгъэ дэгъу дэдэ ял.

«Синасып кыхыгъ операциер Мыекъуапэ зэрэщыкыуагъэр, сиунэ, сигупсэхэм сапэ-благъэу. Тиврачхэм аналэ кы-зэрэстырагъэтыгъэм, кызэр-рэфгумэкыгъэхэм апае лъэ-шэу сафэраз», — хигъэунэ-фыкыгъ Мыекъуапэ щыщэу илъэс 65-рэ зыныбжъ Светлана Журавлевам.

«Адыгэ Республикэмклэ псауныгъэм икъэухъумэн уах-тэм диштэу 2011 — 2012-рэ илъэсхэм зэрэзыхъащытм и Программ» зыфиорэм тегъэ-псыхъагъэу операцие зэрэшы-гъэ оборудованиер республи-кэм исымэджэщ шъхалэ кы-лэклагъэхъагъ. Пстэумклэ ащ тефагъэр сомэ миллион 37-рэ (унэхэм язэтегъэпсыхъани, оборудованием ичлэгъэуцони зэхэтхэу).

Илъэсэу кыхыащтым кы-шыублагъэу Адыгеим лъынт-фэхэмклэ отделенииту кы-щызэшъахышт — Мыекъопэ

кьэлэ ыкли республикэ клини-ческэ симэджэщхэм. Джащ фэдэу лъынтфэхэмклэ респу-бликэ Гупчэу Адыгеим и Лы-шъхъэу Тхыакушынэ Аслъан лъэшэу ыналэ зытыригъэты-рэм илофшлэни ыублэшт.

— Сымаджэу узэу «острый инфаркт миокарда» е «острое нарушение мозгового крово-обращения» зыфиохэрэр зы-фагъэуцугъэхэр лъынтфэхэмклэ отделением кынагъэсын фае, операцие ашлэшт-амышлэ-щтыр ащ шырахъуахышт. Зы-горэклэ операциер ищыклагъэу алыгъэмэ, ащ лъыпытэу коро-нарографиерэ стентирова-ниерэ ашлэщтых. Ащ кы-хэклэу цыфыбэ кыгъээнжы-н, Иоф зышлэщтыгъэхэми Иоф-шлэн падзэжыын алыэкышт. Мы Иофыгъоу зигугъу тшырэр зигъо дэдэу щыт, сыда плэмэ нэмыкл шьолъырхэм ялы-тыгъэмэ, Адыгеир гу-лътынт-фэ узхэм арыллыкырымклэ

апэрэ чыплэм щыт — про-цент 62-рэ мэхъу, — кыхи-гъэщыгъ Адыгеим псауны-гъэм икъэухъумэнклэ имини-стрэу Мэрэтыкыо Рустем.

— Тапэклэ ащ фэдэ меди-цинэ Иэпылэгъу ин ятыгъэным пае сымаджэхэр Астрахань, Москва, Краснодар агъакло-щтыгъэх. Мы илъэсым кы-клоцл нэмыкл чыплэхэм нэгы-рэ 250-м ехъумэ къащлэза-гъэх. Джи Адыгеим гумклэ операциехэр щашыщтых, Урысыем имедицинэ гупчэхэм агъаклощтыгъэхэр хэшшыклэу нахь маклэ хъушт. Иэпылэгъу псынклэ зищыклэгъэ цыфыбэ кьэгъээнжыгъэнымклэ лъэ-шэу ащ ишлогъэшхо кьэклошт. Ау кьэлэгъэн фае нахыпэм фэдэу гумклэ операцие хылытэ дэдэ зищыклагъэхэр джыри федеральнэ учреждениехэм агъаклохэзэ зэрэшыщтыр, — хигъэунэфыкыгъ Адыгеим и Лышъхъэу Тхыакушынэ Ас-лъан.

Шыгу кьэдгъэкыжыын: мы аужырэ илъэситфым рес-публикэмклэ псауныгъэм икъэ-ухъумэн сомэ миллиард 11 пэлуагъэхъагъ, ащ щыщэу обо-рудованием икъэщэфын — сомэ миллиарди 3-м ехъу, сомэ миллион 18,5-мклэ реанимо-билэу 7 къащэфыгъ. Илъэсэу икыгъэм псауныгъэм икъэ-ухъумэн сомэ миллиардым ехъу пэлуагъэхъагъ, ащ щыщэу сомэ миллион 261-мклэ меди-цинэ Иэпылэгъу икхъоныгъэ тегъэпсыхъэгъэ джырэ обо-рудованиер къащэфыгъ.

**Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу
ипресс-кыулыкы**

Сурэтыр тезыхыгъэр Ар-кадий Киринос.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шъагъэ хэлъэу гъэсэныгъэм ылъэныкыоклэ Иоф зэрэшлэрэм, егъэджэн-плуныгъэ Иофыгъохэм язэшлохын нахь дэгъоу зэхэщэгъэнымклэ япшэрылхэр елолэнчъэу зэрагъэца-клэхэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылы афагъэшъошагъ:

— **Былымыхъэ Елизаветэ Пушэ ыпхъум**, Шэуджэн райо-нымклэ къуаджэу Пшыжъхъаблэ дэт муниципальнэ бюджет учреж-дениеу «Гурыт гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ еджаплэу N 11-р» зыфиорэм ипащэ плуныгъэ Иофымклэ игуадзэ;

— **Яхъулэ Нурыет Рэмэзанэ ыпхъум**, Теуцожь районымклэ къуаджэу Нэшъукъуае дэт муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гурыт гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ еджаплэу N 8-р» зыфиорэм ипащэ плуныгъэ Иофымклэ игуадзэ.

* * *

Илъэсыбэ хъугъэу шъагъэ кытэу клэлэгъаджэу зэрэлажэрэм, илофшлэн творческэ еклолэклэ зэрэфырилэм, Иэпэлэсэныгъэшхо зэ-рэхэлъым, кытклэхъухъэрэ ныбжыклэхэм яегъэджэнклэ ыкли яплунклэ гъэхъагъэхэр зэришыгъэхэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылы фагъэшъошагъ **Датхъужэ Жаннэ Сыхъатбий ыпхъум**, Шэуджэн районымклэ къуаджэу Пшыжъхъаблэ и МБОУ-у «Гурыт еджаплэу N 11-м» урысыбзэмрэ литературэмрэклэ иклэлэгъаджэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гъэсэныгъэ фырилэу гъэсэныгъэм Иоф зэ-рэфлажэрэм, кытклэхъухъэрэ ныбжыклэхэм яегъэджэнклэ ыкли яплунклэ гъэхъагъэхэр зэришыгъэхэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылы фагъэшъошагъ **Изергина Зульфа Мэдинэ ыпхъум**, муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ «Гэхъутэмыкыое районым» иадминистрации гъэсэныгъэмклэ игъэлорышлэпэ специалист шъхалэ.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм иятлоклэнэрэ тлурэ зэхэсыгъо 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м щыблэшт.

Зэхэсыгъом зыщахэплэщтхэ Иофыгъохэм ахагъэхъагъэх мы кыкылэлыкдохэрэр: законопро-ектхэу «Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу зэрэзэклагъэхэрэ шыкылэм ехылапэ», «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Чы-гум епхыгъэ зэфыщытыклэ-хэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехы-лагъ», «Унагъор, ныр, тыр, клэ-лэцлыкыхэр къэухъумэгъэнхэм ехылапэ» зыфиохэрэм зэхь-кыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм афэгъэхыгъэм» ятлонэрэу ахэ-плэгъэныр; законопроектхэу «Федеральнэ законхэу «Унэ псэолъэшынэм изегъэушъом-бгъунклэ Иэпылэгъу ягъэгъоты-гъэным ехылапэ» зыфиорэм диштэу унэ-псэолъэшл коопера-тивхэу зэхъагъэхэм ахагъэ-хъанхэ алыэкыштхэм, ащ фэдэ кооперативхэм ахэтынхэу фи-тыныгъэ зилэхэм аспискэхэм зигугъу кьэтшыгъэхэр ахагъэ-хъанхэмклэ лъапсэу щылэхэм ыкли ащ фэдэ спискэхэр зэрэз-хагъэуцорэ шыкылэм яхы-лагъ» зыфиорэм, «Муници-пальнэ районхэмрэ кьэлэ кой-хэмрэ чыплэ зыгъэлорышлэ-жынымклэ яорганхэм цыфхэм медицинэ Иэпылэгъу ягъэгъоты-гъэнымклэ яполномочиэхэр зэ-

рагъэцаклэхэрэм ехылапэ», «Сабый ибэхэм, ны-тыхэр зы-шъхъащымытыжэ клэлэцлыкы-хэм зыщыпсэуштхэ унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм ехылапэ», «Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм икъэ-ралыгъо граждан кыулыкыу ехылапэ», «2012-рэ илъэсым-клэ ыкли 2013-рэ, 2014-рэ илъэс-хэм ячэзыу палъэклэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюд-жет ехылапэ», «2012-рэ илъэ-сымклэ ыкли 2013-рэ, 2014-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэклэ Адыгэ Республикэм шлоклэ зи-мылэ медицинэ страховани-емклэ и Чыплэ фонд ибюджет ехылапэ», «Мэфэклэ мафэхэм-рэ хагъэунэфыкылэ мафэхэм-рэ яхылапэ», «Унагъор, ныр, тыр, клэлэцлыкыхэр къэухъу-мэгъэнхэм ехылапэ», «Цыф-хэр жугъэу зыхэлзэжэрэ Иоф-тхъабзэхэм язэхэщэнклэ Иофы-гъо заулэхэр зэшлохыгъэнхэм ехылапэ» зыфиохэрэм зэхь-кыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм фэгъэхыгъэм апэрэу ахэшлэ-гъэныр ыкли нэмыкл Иофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэт Залышхоу зэхэсы-гъохэр зыщызэхъащэхэрэм сы-хъатыр **11.00-м** ащ илофшлэн щыригъэжэщт.

**Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэ игуадзэу
ИЭЩЭ Мухъамэд**

Зигъо Иофыгъуабэмэ атегушылагъэх

Сэкъатныгъэ зилэхэм ыкIи ветеранхэм ялофхэм афэгъэзэгъэ Совету АР-м и Лышхъэ дэжъ шызэхашагъэм зэхэсыгъо илагъ.

Гъэсэнныгъэм илъэныкIо гъэкIэ-жыгъэныкIэ программэм кыды-хэлъытагъэу сэкъатныгъэ зилэ кIэлэ-цIыкIухэр яунэхэм арысхэу егъэ-джэгъэхэм изэхэщэн республикэм зэрэшырекIокIырым, гумэкIыгъоу, шыкIагъэу къуцухэрэм кызырэгъ-гоигъэхэр апэдэдэ атегушылагъэх. АР-м гъэсэнныгъэмрэ шIэныгъэм-рэкIэ и Министерствэ илIыкIо кы-зэриуагъэмкIэ, мыщ фэдэ кIэлэцIы-кIухэм гъэсэнныгъэ зэрагъэгъотыным фэIорышIэрэ гупчэ Адыгеим кы-щызэIуахыгъэу Иоф ешIэ. Ащ зыпкъ итэу ипшъэрылхэр ыгъэцэкIэнхэм, хэхъоныгъэхэр ышIынхэм ыкIи ищыкIэгъэ оборудованиер зэригъэ-

гъотыным апае 2009 — 2011-рэ илъэс-хэм къакоцI федеральнэ гупчэм со-мэ миллион 32-рэ ыкIи республикэм сомэ миллион 13 фэдиз къатIупшыгъ. 2012-рэ илъэсым федеральнэ мини-стерствэм мы лъэныкIомкIэ ахъшэ IэпыIэгъу къытIупшыгъэп, ау респу-бликэ бюджетым ишIуагъэкIэ сомэ миллион 14 фэдиз гупчэм изэтегъэ-псыхъан пэIуагъэхъагъ. Сэкъатны-гъэ зилэ кIэлэцIыкIухэр яунэхэм арысхэу еджэхэрэм япчъагъэ (рес-публикэмкIэ) джырэ уахътэм нэб-гырэ 71-рэ мэхъу, ахэм кIэлэтегъэджэ 48-рэ афэгъэзэгъ. Джащ фэдэу мы купым кыхиубытэрэ кIэлэцIыкIу 28-мэ ежъ яшIонгъоныгъэкIэ кыха-

хыгъэу гурыт еджапIэхэм ащеджэх.

Хэгъэу ззошхом иветеранхэм яп-сауныгъэ изытет уплъэкIугъэным ыкIи ящыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэр ягъэгъо-тыгъэнхэм фэгъэхъыгъагъ ятIонэрэ Иофыгъоу зэхэсыгъом къыщалэтыгъэр. Мы лъэныкIомкIэ гумэкIыгъуабэ зэ-рэщыIэр къэгъушылагъэхэм кыхагъэ-щыгъ. Зыныбжъ хэкIотагъэхэм ащы-щыбэм икIу фэдизэу Iэзэгъу уцхэр кызырэлэкIэмыхъэрэр, загъэпсэфын ыкIи япсауныгъэ зэгъагъэуцожьын амал зэрямыIэр кыIуагъэ заом, Иоф-шIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи хэбзэхъумэкIо къулыкIухэм явете-ранхэм (пенсионерхэм) яреспубликэ общественнэ организацие итхъаматэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкIэрэ Къоджэ Аслъан. Мы лъэныкIомкIэ АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэныкIэ и Министерствэ иIофшIэн нахъ ыгъэ-лъэшыну зыкыфигъэзагъ.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэр нэмыкI Иофыгъохэм атегушылагъэх, унэшго гъэнэфагъэхэри ашIыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ТыфэгъушIо!

Ти Иоф-шIэ зэгъоу ЖакIэмыкIо Ам и нэт ныбжъ да-хэ илэ зэрэ-хъурэм пае гуфэбэны-гъэ хэлъэу тыфэгъушIо!

Ипсауны-гъэ кыкIу-мычэу, игу-хэлъышIу-хэр зэкIэ кыдэхъоу, илъфыгъэхэм, ипхъо-рэлъф-къорылъф цIыкIухэм яхъяр ыльэгъоу, дахэкIэ игугъу ашIы зэ-нытэу бэрэ-бэрэ джыри лъэп-кыым фэлэжъэнэу тыфэлъало!

**Гъэзетэу «Адыгэ макъэм»
и редакцие
щылажъэхэрэр**



Ылэжыгъэр мыкIодыжъын мылъку



Иэшъынэ (Блэнэ) Сарэ 1957-рэ илъэсым къуаджэу Джамбэчые кы-щыхъугъ. Сабыибэ зыщанIурэ уна-гъу ар кызырэыхъуагъэр, ары Иоф-шIэным щымыщынэным, мышхъа-

хыным икIэкIуапIэ хъугъэри. Сарэ ятэу Мыхъамодэ игъонэмысэу дуна-им зехыжыым, янэу ФатIимэт сабы-итфэу кылытэхнагъэхэр изакъоу алъэ тыригъэуцонхэ фаеу хъугъэ. Мафэрэ губгъом Иоф шишIэщыгъ, чэщ ре-ным дэщтыгъ. Лъфыгъэхэм анахы-жыыр Сарэти, янэ ар IэпыIэгъушIу фэхъугъ, ыш-ышпыхъухэр ным дипIугъэх пIоми ухэукъошIтэп. Фа-тIимэт сыд фэдиз кIын ыльэгъугъэ-ми, илъфыгъэхэм гъэсэнныгъэ аригъэ-гъотыгъ, шыIэныгъэ гъогум пытэу тыригъэуцагъэх.

Гурыт еджапIэм ыуж Сарэ Мые-къопэ медучилищым чIахыи, 1977-рэ илъэсым ар кыуухыгъ Красногвар-дейскэ дэт сымэдджыным хэт Iэза-пIэм медсестрау Iухъагъ. Мары илъэс 35-рэ хъугъэ бзылъфыгъэ хъупхэр шIу ыльэгъурэ сэнэхъатым зырыла-

жъэрэр. Ар зыхэт ИофшIэхэм, ипа-щэхэм ищытхъу нэмыкI къалоу зэхэ-хышIтэп. Ыныбжъ икIуи пенсием кIуагъэми, ИофшIэныр джыри кыб-гынэн ыльэкIыгъэгон.

Унэгъо дахэ иI Сарэ. Ащ ишхъэ-гъусэу Хъазрэтрэ ежыIррэ илъэс 32-рэ хъугъэ зэгъурылохэу зызэдэпсэ-ухэрэр, шъэуитIу зэданIугъ. Непэ Сарэ нахыбэрэ зигугъу ышIырэр, лъэшэу зыщыгушIукIырэр икIо-рылъф цIыкIоу Арсен ары.

Сарэ ежъ ышхъэ кытегушы-Iэныр икIасэп, игъэхъагъэхэр, Иоф-шIэным гуахъоу хигъуатэрэр зы-дэлэжъэрэ цIыфхэм яшIушIагъэу елытэ. Насыпыгъэу ащ зыфелъэ-гъужьы шIу пльэгъурэ сэнэхъатым мыщ фэдиз илъэс пчъагъэм урылэ-жъэн пльэкIыныр, уиамал кызырри-хъэу цIыфхэм уишIуагъэ ябгэкIы-ныр. ИофшIэгъухэм лъытэныгъэ зэрафишIырэр кыхъэшы, илъэсыкIэу кIыхъашIтым ехъулэу Сарэ ахэм афэгъушIо, псауныгъэ яIэу, ябын-яуна-гъохэм адатхъэу псэунхэу афэлъало.

ТИЭШЪУ Сафием.
къ. Мыекъуапэ.

ИлъэсыкIэм ипэгъокIэу...

ИлъэсыкIэр къэблагъэ ыкIи зэ-кIэри ар мэфэкI шъыпкъэм тетэу зэрэхэгъэунэфыкIышIтым пылгъых. Джащ фэдэу илъэсыкIэр кызырэ-сырэр къэлэдэсхэм нахъ зэхашIэ-ным фэшI шапIэхэм ыкIи унагъом ифэIо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ са-тыушыпIэхэм азыфагу зэнэкъокъу шызэхашагъ. Сатгу цIыкIумкIэ ыкIи гурытымкIэ Мыекъопэ гъэIоры-шапIэм илофшIэхэм кызыралау-гъэмкIэ, мыщ фэдэ Иофтхъабзэхэр илъэс къэс зэхашэх ыкIи зэнэкъо-къумкIэ мурад шхъалэу зыфагъэу-цужыгъэр ИлъэсыкIэ мэфэкIым дэ-

хагъэу хэлъыр зэрифэшъуашэу кы-IотыкIыгъэныр ары.

Зэнэкъокъум хэлажъэх тучанхэу, шапIэхэу зэкIэ Мыекъуапэ дэтхэр, къэлэ бэдээрхэр ыкIи цIыфхэм яфэ-Iо-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ ИофшIа-пIэхэр. Анахъ шхъалэу мы зэнэкъо-къум хэлъыр — щэфакIохэр илъэ-сыкIэ пшысэм хэтхэм фэдэу къа-щыгъэхъугъэныр ары. Ащ кыкIырэр шапIэр зычIэт унэхэр дахэу гъэкIэ-рэкIэгъэнхэр, илъэсыкIэм инэшанэ-хэр кызыIотыкIырэ пкъыгъохэмкIэ кыххэгъэщыгъэнхэр арых. Ащ нэ-мыкIэу, тучанхэм илъэсыкIэ шIу-

хъафтынхэр, елкэм пашIэрэ гъэкIэ-рэкIагъэхэр ащашэхэмэ, шхапIэ-хэм ащанIэрыкIыкIэхэрэм илъэсыкIэ нэшанэр кыдыхэлъытагъэмэ, бэ-дээрхэм яIэгъо-блэгъухэм творческэ коллективхэр кыхагъэлажъэхэзэ мэфэкI Иофтхъабзэхэр зэхашэхэмэ, дэгъукIэ афалъэгъушIт, осэшIуи афа-шIышIт.

Зэнэкъокъур щылэ мазэм зэф-ахысыжышIт. Ащ текIоныгъэ кы-щыдэзыхыгъэхэр мэфэкI шIыкIэм тетэу Мыекъопэ къэлэ администра-цием щагъэшIошIтых.

КИАРЭ Фатим.

КIэлэцIыкIухэм шъуафэсакъ

Илъэсэу икIырэм имзэзэ 11 кIэлэцIыкIухэр хэшагъэхэу гъогу хъугъэ-шIэгъэ 37-рэ Адыгеим кыхъухъагъ. Ахэм зыныбжъ имыкIугъэ нэбгырэ 37-мэ шъобжхэр щахахыгъэх, нэбгыри-щымэ ящыIэныгъэ аухыгъ.

Тизэфэхысыжхэм кызырлагъэ-лъагъорэмкIэ, анахыбэу гъогу хъу-гъэ-шIагъэхэр зытефэхэрэр кIэлэ-цIыкIухэм зыгъэпсэфыгъо мафэхэр яIэ зыхъукIэ ары. КIымэфэ зыгъэ-псэфыгъо уахътэу къэблагъэрэм кыкIоцI сабыйхэм ящынэгъон-

чъагъэ къэухъумэгъэным, фэдэ хъу-гъэ-шIагъэхэр щымыIэнхэм пае пэ-шIорыгъэшъ Иофтхъабзэу «КIэлэ-цIыкIухэм шъуафэсакъ» зыфиIорэр Урысыем шызэхашагъ. Ар кыхъашIт илъэсым ищылэ мазэ и 13-м нэс-кIошIт. Ащ кыдыхэлъытагъэу гъо-

гурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ АР-м икIулыкIу ИофшIэхэм Адыгеим игъогухэм гъэлъэшыгъэ шIыкIэм тетэу Иоф ашашIэшт.

Ны-тыхэм агу кщэдгъэкIыжыи тшIоигъу — шъорырэ кIэлэегъа-джэхэмрэ сабыйхэр гъогурыкIуакIэм фэзыгъэсэнхэ фаер, шапхъэхэр языгъэшIэнхэу щытыр. Шъо шъу-зэрэекIорэр ары ахэмкIэ щысэ-техышIэр.

Сабыим ищыIэныгъэ зэкIэми зэ-ранахъ лъапIэр сыдигъуи зыщышъу-мыгъэгъушI!

ГЪОМЛЭШК Адам.
ГъогурыкIоныр щынэгъон-чъэнымкIэ къулыкIум игъогу-патруль ротэу N 1-м икоман-дир.



Сирием кыкIыжыгъэ адыгэхэм лъэшэу гухэкIышхо ащыхъугъ тильэпкъ зиугъои-жыным, зиужыжыным иIахышIу хэзышIыхэрэ ЧэмышIо Гъазый Кушкыу ыкIом янэ идунай зэрихъожыгъэр. ЩымыIэжым иIахыл-благъэхэм тафэт-хъаусыхэ, якIын адэтгIэты.



Цыфхэм ялоф къэзыгъэпсынклэрэ Гупч

— ПстэумкIи фэло-фэшIэ 51-рэ дгъэцкIэным тыфхъазы-рыгъ ыкIи дгъэцкIэщтыгъ Гупчэр къызызIуахым, — къе-луатэ ащ. — Непэ ар 63-м нэд-гъэсыгъ. Ахэм ащыщэу федеральнэ фэло-фашIэхэр 8 мэхъух, регионалнэхэр 52-рэ ыкIи муниципальнэу 3. Ахэм анэмы-кIэу справкэ ыкIи документ зэфэшхъафхэу 62-рэ къэттын тэлэкIы. ИлээситIум къыклоцI нэбгырэ мин 16-м ехъу къытэ-олагъ, пстэумкIи фэло-фэшIэ мин 20-м нахъыбэ афэдгъэ-цкIагъ, тхылъ зэфэшхъафхэу мини 3-м ехъу афэдгъэхъазы-рыгъ. ИофшIэныр зетэгъажьэм социальнэ Иофхэр ары тызыд-лажъэщтыгъэхэр, непэ архитек-турэм, къэлэгъэпсыным, стра-хованием алъэныкъокIи Иоф тэшIэ, кощын ИофхэмкIэ къу-лыкхуми, нэмыкIэхми зэпхы-ныгъэхэр адэтшыгъэх. Гуцы-лэм пае, объекткIэхэм яшIын-кIэ ыкIи шыгъахэхэм ягъэц-кIэжынкIэ, объектър агъэфед-энымкIэ фитыныгъэхэр ят-тынхэу архитектурэмрэ къэлэ-гъэпсынымрэкIэ ГъэlorышIап-лэм зэзэгъыныгъэ дэтшыгъэ.



тэу Иоф зэрадэтшIэщтым тадытегушылагъ. Федеральнэ ыкIи регионалнэ хэбзэ гъэцкIэкIо къулыкхум, муниципальнэхэм ыкIи организа-циехэм тхылъэу къаытхын фаехэмкIи «электроннэ зэлпыхыныр» зэрэдгъэфедэщт шыклэри тэгъэнафэ.

— **Къулыкху зэфэшхъафхэр пштэхэмэ, непэ анахъыбэу цыфхэм Иофыгъо къафэ-зыхырэ, уахътэ зытырагъэкIуадэу ыкIи зичэзыу хэуцогъуаер къэралыгъо регистраци-емкIэ, кадастрэмкIэ ыкIи картографиемкIэ Федеральнэ къулыкхум АР-мкIэ и ГъэlorышIапIэ епхыгъэ учреждениехэр ары. Нахъыбэм зэра-шIэрэр «Регистрационнэ палат». Ащ ифэло-фашIэхэмкIэ цыфхэм Iэпылэгъу яжъугъэклын шъулъэклынэу шытыба?**

— Регистрационнэ палатэм ИофышIэ нэбгырищ мы уахъ-тэм Гупчэм чIэсэу цыфхэм а лъэныкъомкIэ яфэло-фашIэхэр афагъэцкIэх. Мы илээсым ыкIэм нэс ауштэу шытыщт. Джы мары мэфэ заулэкIэ узэкIэлэбжыымэ, регистраци-оннэмрэ Гупчэмрэ Иоф зэрэ-зэдашIэщтым фэгъэхыгъэ унашъо къэкIуагъ. Ащ къы-дилытэу, фэло-фашIэу мы

Къэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэло-фашIэхэр лъэныкъуабэкIэ зыгъэцкIэрэ Гупчэр (многофункцио-нальный Центр) Адыгеим къызызIуахыгъэр мы мазэм илээситIу хъугъэ нылэп. А охътэ клэклым къыклоцI ащ шIуагъэу хэлъыр зэхэзышIэнэу игъо ифагъэр макIэп. Къулыкху зэфэшхъафхэм Иоф адишIээ, цыфхэм яфэло-фашIэу афигъэцкIэрэм етIупшыгъэу ащ хегъахъо. ИлээситIу мэфэклым зэрэклэлагъэхэм, хэхъоныгъэу ялэхэм, ягъухэлхэм защыдгъэгъуазэ-мэ тшIоигъоу Гупчэм ипащэ игуадзэу Лариса Колесниковам гуцылэгъу ты-фэхъугъ.



лъэныкъомкIэ дгъэцкIэщтхэр дгъэнафагъэх ыкIи Палатэм ИофышIэхэр мыщ къаклохэзэ ахэр зэрэбгъэцкIэщтхэм тIо-фышIэхэр фагъэсэщтых. Нэу-жым ахэр тэ зэшIотхынхэ тлэкIыщт. Джащ фэдэу мы уахътэм ЗАГС-м зэпхыны-гъэ дэтшыныу ыуж тызэри-тыр мыщ дэжым къыщы-хэзгъэщын. Унагъо зэдэзы-шIэ зышIоигъоухэм э зэг-кIыжыгъэхэм тхылъхэр тэ къытахыллэхэмэ, ищыкIэгъэ пстэури афэдгъэхъазырын тлэ-кIынэу программэр дгъэпсы-ным тыпылъ.

— **Мыщ фэдэ гупчэ непэ зилэр Мыекъопэ закху...**

— Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу къышIыгъэм къызэрэдилгы-тэрэмкIэ, цыфхэм яфэло-фа-шIэхэм ягъэцкIэн зы къэра-лыгъо системэу шытын фæе. Ар Гупчэм зегъэушъомбгъу-мэ ары гъэцкIагъэ зыхъу-щтыр. Ащ фэшI районхэм мыщ фэдэ гупчэхэр къащызэ-луахыщтых. 2013-рэ илээсэу къыхащтым Шэуджэн, Мые-къопэ ыкIи Тэхъутэмкъое рай-онхэм къащызэлутхыным ыуж тит. Шэуджэн районым Гупчэр

зыщыдгъэпсыщт унэр къыгъэ-нэфэгъах, Мыекъопэ районми ар охътэ благъэм зэшIуихынэу тежэ. Ащ нэужым унэхэм ягъэцкIэжыным ыуж тыхащт. Тэхъутэмкъое районым ибюд-жет зэрэнахъ иным фэшI, унэу Гупчэр зычIэтыщтыр ежхэм ямылыкхуагъэпсынэу тьягъ-лугъ, адрэ районитIум апае республикэ бюджетым къыхэ-хыгъэу ахъщэ Правительствэм къытIупшыщт. Джащ фэдэу Мыекъуапэ джыри ичIыплитIу-мэ ащыдгъэпсынэу щыт.

Корр. Цыфыр шыIэмэ, справкэ е документ горэ ищы-кIэгъэ зэпытыщт. Ащ пае къу-лыкху зэфэшхъафыбэм яоллэ-фаеу мэхъу. Непэ пстэури тех-никэ дэгъукIэ зэтэгъэпсыхъагъ нахъ мышIэми, цыфхэм яфэло-фашIэхэр охътабэ тырамыгъа-шIэу, акIуачIи япсауныгъи ха-рамыгъалхъэхэу афагъэцэ-кIэшхыхэрэп. ХэткIи шъэфэп зы справкэ закхэ е документ пае чIыплэ зэфэшхъафыбэ къэп-кIухъан, чэзыухэм уахэтын, ары пакIошъ, чэщныкъом укIонышъ, а чэзыум ухэуцон фаеу зэрэхъурэр. Мары мы тызыклэупчIэгъэ «Регистраци-оннэ палатэр» зыпштэкIэ, рихылагъэхэм ымыгъэтхъа-усыхагъэ къахэкIырэп. Ащ ичэзыу хэуцогъуаеу зэрэщы-тым имызакхъоу, ИофышIэхэм шапхъэхэр икIоу агъэцкIэхэ-рэп, зэхэфыгъэ горэ чIэмылым фэд, упчIэу птырэм иджэуап игъом ыкIи икIоу къыщыуаты-жырэп. Арышъ, Иофыгъуабэ зыгъэцкIэрэ Гупчэр тхылъхэм ягъэхъазырынкIи, фэло-фашIэ-хэм ягъэцкIэнкIи Iэпылэгъушхо мэхъу. Шымыгъуазэхми албыд-гъэлэсымэ тшIоигъу. Мыщ сы-хъат пчъагъэрэ чэзыум ущы-хэтырэп ыкIи уежэрэп, «элек-троннэ чэзыум» дэх имыIэу Иоф ешIэ, узыгъэгумэкIырэп къып-фызэшIуахышхуэщтмэ такыкэ заулэм къыклоцI къыщыуа-лошъ. Фэло-фашIэхэм ягъэцкIэн е тхылъэу уищыкIагъэм игъэ-хъазырын охътабэ тырагъэ-кIуадэрэп. ИщыкIэгъэ техни-кэки специалистхэмкIи зтег-гъэпсыхъагъэх. Интернет нэ-кIубгъо яI, ар нахъ зышIо-псынклэхэм агъэфедэн алъэ-кIыщт — **www.mfc01.rp**, телефонымкIи уиупчIэхэм джэ-уапхэр къаратыжыщтых, мары номеры: **52-64-64**. Мыр мэкъэгъэлоу щымытэу зытет шыппкъэр ары.

ХЪУТ Нэфэст.
Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан къытырихыгъэх.

ИлээсыкIэм фэхъазырых

ИлээсыкIэр къыханкIэ къэ-нагъэр мэкIэ дэд, етIупшыгъэу цыфхэм ащ зыфагъэхъазыры. Гъэсэнныгъэм епхыгъэ учре-ждениехэм мэфэкл Иофтхъабзэхэр ащызэхашэнхэу мэфэ благъэ-хэм рагъэжъэщт, Мыекъуапэ иелкэ шхъаби Лениным ычIэ зыхырэ гупчэм шагъэуцугъ, ар тыгъэгъазэм и 26-м къызылуа-хыщт. Ащ фэдэу цыфхэр зы-щызэхэхэрэ чIыплэхэр бзджа-шIэхэмкIэ Iурыфэгъу мэхъу. Ащ фэшI цыфхэм ащынэгъончъа-гъэ полициер зэрэлпылэщ-тым пстэумэ апэу зыщыдгъэ-гъозагъ. АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ ип-

ресс-къулыкху ипащэ къызэрэ-тилуагъэмкIэ, мэфэкл мафэхэм полицием гъэлъэшыгъэу Иоф ышIэщт, нэбгырэ миным ехъу ащынэгъончъагъэм икIэуахъ-мэн хэлэжъэщт. Гъогу-патруль ыкIи урамхэм ащынэгъончъа-гъэ лпылхэрэ къулыкхум ялофышIэхэм къалэр зэпымыоу къаключашт, дэхъагъухэр къа-гъэгъунэщтых. Елкэри, нэмы-кIэу цыфхэр бэу зыщызэхэ-хъащт чIыплэхэри, анахъэу еджапIэхэмрэ кIэлэцIыкIу Iыгыплэхэмрэ, чэщи мафи гъэ-лэшыгъэу къагъэгъунэщтых. Хъэ гъэсагъэхэр къызыдыра-гъэлэхэзэ ахэр пэшIорыгъэшхэу

ауплэкIух. Тыгъэгъазэм и 30-м къыщыублагъэу къи-хъащт илээсым ищылэ мазэ и 10-м нэс АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ ипа-щэхэм дежурствэр ахыщт.

Зэрэхабзэу, мэфэкл Иофтхъа-бзэхэр къалэм ишхапIэхэми ащыкIоштых, илээсыкIэр ащ фэдэ чIыплэм къыщызыгъэ-хъанхэри шыIэх. Ахэм яухъа-зырыныгъи зыщыдгъэгъозагъ. ИофшIэпIэ зэфэшхъафхэм ИлээсыкIэр агъэмэфэклынэу мы шэмбэт-тхъаумэфэ мафэу къэб-лагъэхэрэм рагъэжъэщт. Ащ къыщыублагъэу, илээсыкIэр къызыхырэ чэщыр хэтыжъэу,

пчыхъэ къэс хъакIэхэр бэу шхапIэхэм ялэщтых. Илээсы-кIэр рестораним е кафеи къы-щызыгъахъэмэ зышIоигъор илээс къэс нахъыбэ зэрэхъурэр къыхагъэщыгъ. ХъакIэхэм лъэ-ныкъо пстэумкIи афэхъазырых, ямышIыкIэ шхыныгъо зэфэш-хъафхэр, программэ гъэшIэ-гъонхэр агъэхъазырых, цыф-хэм ащынэгъончъагъи къы-далытагъ, нахъ гъэлъэшыгъэу къызэрагъэгъунэщтым пы-лтых.

ИофшIэпIэхэм мэфэклър хагъэунэфыкIымэ, гуцылэм пае, зы нэбгырэм тельытагъэу, уасэр зыфэдызм тыкIэлупчIагъ,

ау прессэм ар къырионэу фэ-мыагъэхэри къахэкIыгъэх. Къэзылуагъэхэм тызэрэщагъэ-гъозагъэмкIэ, анахъ пыутыр сомэ 1700-рэ, сомэ 1800 — 2000 зылохэрэри ахэтых, нахъ лъапIэхэри къахэкIых. Ащ пае къэмынэу илээсыр ыкIэм фак-лоу, шэкIогъу мазэр къызысым, зэкI пIоми хъунэу, ИофшIэпIэ-хэм чэзыур аубытыгъ. Зэрэ-хъурэмкIэ, лэжъапкIэхэр ма-кIэхэми, уасэр зэрагъэулушъ, цыфхэр зызэрагъэпсэфыщтым шхъасыхэрэп.

ХЪУТ Нэфэст.

ТЕУЦОЖЪ РАЙОНЫМ ИТ КЪУТЫРЭУ

СТІАШЪУ Асхъад: «ТичІыопс дахэ, тищыІакІи дзеп»

Къутырэу Псэкъупсэ иадминистраторэу Стіашъу Асхъад Сахьидэ ыкъом тызэрэкІуагъэр зешІэм зыкыбтыуигъэкІагъ. Бысым шыпкъэу, нэгущо хьалэлэу къытхъагъ, тызыгъэгумэкІырэ лъэныкъуабэмкІэ тигъэгъозагъ.

Ащ къызэріІотагъэмкІэ, къутырэу Прицепиловкэр 1895-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу шыІэ хьугъэ. Быупсыжъ мэзым дэжъ, псыхъохэу Псэкъупсэ ыкІи Дышъэ зыщечъэкІыхэрэ чыгум псэупІэр шагъэпсыгъагъ. Чыгъэ ыкІи акъцъ мэзжыер чыжъагъэп. 1900-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу хэпшыІкІэу къутырэдэхэм ящыІакІэ нахъ зиштэу фежъагъ — чыгур алэжъэу, тугыныр ашІэу, хэтэрыкІхэр къагъэкІхэу. Бжъэхуныри былымхуныри алэ нахъ кырагъэхъагъэ.

Мэзхэри пхъэшхъэ-мышхъэхэмкІэ, кэкІырэ лъэпкъхэмкІэ лъэшэу баигъэх: мыІэрысэр, къужьыр, мыер, дэжыер, шхъомчыр, пыржъыер, хъамшхунІэр, шыагъэ зилэ къэгъэгъэ зэфъэшхъафхэр бэу ахэтыгъэх.

Псыхъохэри псышхо, псы куухэу, къабзхэу шжъыкы кІуапІэхэу цыпгыгъэх. Ау Краснодар псыгубытыпІэм ишІын а зэкІэ зэщигъэкъуагъ, зэрарыбэ цыфхэм къафихыгъ.

Къыхэгъэщыгъээн фаер ежъ цыф лэжъақлохэу къутырым щыпсэуштыгъэхэр зэрэІофшІэкІуагъэхэр ары. Ахэм ежъ-ежыррэу губгъо-мэз гъогоу Саратовскэм ыкІи Краснодар якІурэр пхыраутыгъагъ, ыужым ар асфалыт гъогу ашІыгъ.

Прицепиловкэм дэхсэм колхоз дэгъуи зэхашъэгъагъ «Заря» ыІоу, ащ заом ыпэкІэ иапэрэ тхъаматэу щытыгъ апэу къэкочыжыгъагъэхэм ащыщэу Григорий Гордиенкэр. Цыфхэм дэгъоу Іоф ашІэщтыгъ, колхозымы псынкІэу кІуачІэ рагъэши зыкырагъэІэтыгъагъ. Ау заом зэкІэ щигъэзыгъ, зэпыригъэзагъ.

Зэо ужым къэнагъэхэм щыІакІэм падзэжыгъ, колхозыри зэтырагъэпсыхъажы, апэрэ тхъаматэм ыкыоу Александр Григорьевич Гордиенкэр тхъаматэу хадзыгъ. Ащи илъэкІ къызэріххэу ипшъэрылгъ ыгъэцакІэщтыгъ. 1950 — 1960-рэ илъэхсэм колхозэу «Заря» ПчыхалІыкыуае дэт колхозэу «Путь Ильичам» хагъэхъажыгъагъ.

Прицепиловкэм адыгъэхэр дэсыхъ зыхъугъэр 1972-м къыщегъэжъагъ. Хы ІэрышІым Іоф зыпхъэхэм, адыгъ къуаджэхэр гъэкочыгъэхэр кыдежъагъ. 1972-рэ илъэсым псэупІэм «Псэкъупс» цІэу фашІы. Анахыбэу ПчыхалІыкыуае, Едэпсыкыуае кыарыкІыгъэ унагъохэр ары дэс хьугъэхэр. Ахэм аужыІоу, адыгъ къоджэ 18-мэ, Къэзныкыуае, Лахъыкыуае, Гъобэкыуае, Шэбэнхъаблэ, Очэпшые, Пэнэжыкыуае ащышхэр къыдэхъагъэх. Ау ахэр унэгъо зыгІушых — бэ хьухэрэп. Мы уахътэм хэпшыІкІэу Псэкъупсэ щыпсэурэ цыф пчыагъэми, шагу пчыагъэми заштагъ. Хэти щыІэкІэ амал иІэным пылгыгъ, зрафэлъэкІэу зызэтыригъэпсыхъэщтыгъ.

Стіашъу Асхъад тызэригъэгъозагъэмкІэ, джырэ уахътэм Псэкъупсэ унэгъо 315-рэ дэс, цыфэу щыпсэухэрэм япчыагъэ миным нэсыгъ. Шыпкъэ, ахэтых нэмыкІ чыпІэ шыдэтхагъэхэу мыщ щыпсэухэрэри. Псэкъупсэ ичІыопс дахэ, Адыгъкыалэ исэмэгубгъу километри 5-кІэ пэІудзыгъэу, джабгъумкІэ диІонтІэхыгъэу шыс. ИщыІакІи дзеп, дэтых къоджэ еджапІэу 1974-рэ илъэсым ашІыгъэу, 1977-рэ илъэсым гурыт еджапІэ хьугъэр, ащ непэ нэбгырэ 78-рэ шеджэ, классхэр икыу дэдэу шымытхэми, гурыт еджапІэм шІэныгъэ дэгъухэр ахэм шагъотых. Фельдшер-мамыку пунктыр еджапІэм къыгот.

— ПсэкъупсэкІэ тхылъеджапІэр зы куль-



турэ ІофшІапІэ закыоу тІІ, — еІо Асхъад, — ащ ипашъу НапцІэкыо Симэ 1979-рэ илъэсым къыщыкІэдзагъэу Іоф ешІэ, чан, удемыІэми, ежъ-ежыррэу ифэныкъуагъэхэр зэшІуихынхэ елэкІы. Тхылъеджэхэр къырешалІэх — нэжъ-Іужьхэми, еджақлохэми, кІэлэцІыкІухэми тхылъеджапІэр якІуапІ. Бзылгыгъэу хьупхъэм къыдеІэх, ежыри ишъыпкъ, ышІэрэр шІомакІ, игъом къыІуехы, фешІыжы. Мылкъу ІэпыІэгъу къыфэхъун зылъэкІышхэри къегъотых, мэфэкІыбэ мыщ щызэхещэ, ахэм ныбжэ зилэхэри, ныбжыкІэхэри ахегъэлажъэх. Арышъ, типсэупІэ икультурэ Симэ фэгъэзэгъэ къодыеп, мы Іофыр дэгъоу егъэцакІэ. Шъузэрэщыгъуазэу, бэмышІэу республикэ зэнэкъокъум апэрэ чыпІэр къыщыфагъэшъошагъ, ащ псэуми тигъэгъушІуагъ.

Къутырэдэхсэм гъэстыныпхъэ шхъуанІэр, унэгъо зыгІушъ нахыбэ къэмынэу, арагъэгъотыгъ. НыбжыкІэхэм апкышпгол псыхъэгъэн зэрэфаер къыдалытгъэ, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Джанхъот Аслъан дзюдомкІэ спортзал афаригъэшІыгъ, джащ фэдэу, еджэпІэ пашъхэм, футбол ешІапІэ цыкІу дэгъу шафагъэпсыгъ. ПсэупІэм тучани 5 — 6, шхэпІитІу дэтых, мэшІокутгогу станциер ыкІи апэгъунэгъу дэдэу Темыр-Кавказ дзэ полигоныр щыт, ахэм цыфхэм ІофшІэн ашагъоты. ГъэстыныпхъэигъэхъуапІэу 5 дэт, ахэми Іоф псэкъупсэхэм ашашІэ.

Псэкъупсэ гъучІугъой ыкІи ар зышагъэткІурэ-зышагъэжъэжырэ ІофшІапІэ дэт, чыдагъэр зыщыдагъэкІырэ цехэу Яхъулэ Адам зипашъэм мыщ дэхсэм Іоф шашІэ. Янэкыо Аскэр зипэшэ фирмэми бэмэ ІофшІэн шагъотыгъ. Псэкъупсэ икІыхэзэ Краснодар ыкІи Адыгъкыалэ Іоф ащызышІэхэри ахэтых.

Джащ фэдэу, Псэкъупсэ иадминистраторэу Стіашъу Асхъад тыналэ тырытигъэдзагъ чылэгъунэм, урамэу Мирым, пивзаводым ишІын зэрэщырагъэжъагъэм.

Стіашъу Асхъад Сахьидэ ыкъом мы ІэнаІэр илъэс 22-рэ хьугъэу егъэцакІэ, ежыр Едэпсыкыуае. Іофым хэлъи, хэси епложын имыщыІагъэу дэгъоу щыгъуаз.

2012-рэ илъэсэу икІырэр ПсэкъупсэкІэ зыфэдагъэмкІэ тыеуепчІым, мы джэуапыр къытитыжыгъ:

— Илъэсэу икІырэм зымкІэ сигъэрэзагъ: тицІыфышхъэ псау, узынчъ, сабыйхэр къэхъугъэх, хьархэр тІагъэх, зэгурыІоныгъэ тхэлгыгъ. Ау тфэмыгъэхъугъэхэри щыІэх, псыр Іае, ащ икычІэщыпІэ аубырыугъ, псырыкІуапІэхэр зблэхъугъэнхэ фэгъэх, ау ахыцэр федеральнэ программэм хэлъытагъэу, тызэрежагъэу къытфатІушщыгъэп. Илъэсэу икІырэм гъогухэр дгъэцкІэжыгъэх. Олимпиадэр къызэрэблагъэрэм елгытыгъэу, гъогушхоу Шъачэ, Адлер якІурэм ишІыни тыгъэлэжъэщт, ащ мылкъоу пэІухъаштыр Федеральнэ гупчэм къыгІушщыщт. Арышъ, тэри тишъыпкъэ етхыІэщт, шыІакІэри нахышІум ыІъэныкъокІэ лыкІотэщт. 2013-рэ илъэсыкІэр тэркІи, хэткІи мэфэ шыпкъэ хьунэу сэлъало.

ІофшІэкІэшІур —

Адыгеим иквртэ гуфалтэу ухалтэмэ, бэдзэтамыгъэ фэдизэу чІыпІэ ицубытыгъ Псэкъупсэ псэупІэм. Шъыпкъэр иІоуцтмэ, ащ тыкІоныр тыгу къэзыгъэкІыгъэри, къызхэкІыгъэри зы адыгэ бзылгыгъэ чан, хьупхъэ иІофшІакІэ, игъэхъагъ — Псэкъупсэ къоджэ тхылъеджапІэу N 3-м ипашъу НапцІэкыо Симэ Бэчымызэ ыпхъум «2012-рэ илъэсым ианахъ къоджэ тхылъеджэпІэ дэгъу» зыфІорэ республикэ зэнэкъокъум текІоныгъэр къызэрэщыдихыгъэр, апэрэ чыпІэр къызэрэщыфагъэшъошагъэр ары. Ащ фэдизэу исэнэхъат зылэтэу, ышІэрэм ешІушІэрэм иІофшІакІэ, итхылъеджапІэ игъэпсыкІэ, иамал-къулайхэм защыдгъэгъуазэмэ, Псэкъупсэ ищыІэкІэ-псэукІэ зэдгъашІэмэ тшІоуигоу мы мафэхэм Теуцожъ районым тыщыІагъ. Тызэрэгъуагъэу, цыф гъэшІэгъоныбэми талукІагъ, тигухэлъ зэшІотхыгъ.

БлэкІыгъэм

АдыгитІу зызІукІэкІэ апэрэ унчІэр «тыдэ уцыщы?» зыфІорэр ары, ащ пыдагъэу «хэтмэ уащыщы?» аІо.

Къутырэу Псэкъупсэ иненэрэ мафэ дахэми, ащ иблэкІыгъэ пшІэныр зэрэгъэшІэгъоныри къыдэтлгыти, псэупІэм итарихъ кІэкІыкІэ тигушщыІэ къедгъэжъэжъэу итхъухъагъ.

ТанэкІэ мыщ Прицепиловкэр цІэу иІагъ, тарихъми ар енхыгъ.

Урыс-Кавказ заор иІэси 100 кІуагъэ, ащ адыгъхэм зи дэгъу къафихыгъэп, бэдэд хэкІодагъэр, ыужьгъэжыгъэх, ыгощыгъэх. Урыс

пачыхъэм егъэшІэрэ ячІыпІэлъэ къушхъэхэр къаригъэбгынэхэи, орыжъылтэ-пэнэлъэ шьолъырэу Пшызэ исэмэгубгъу нэпкъ кыфыгъэх. Къыным лъэпкъыр тІоу ыгощыгъ: зыхэр Тхъэм щыгъыгъэху, Тыркуем кІуагъэх (нэмысыгъэр — хычІэу, нэсыгъэр хэхэс хьугъэ), адрэхэр, сьд зэхъуи зычІыгу икІынэу фэмыагъэхэр, Пшызэ изыбгъу орыжъылтэ-уцылтэ щытІысыгъэх. А хьугъэ-шІэгъэ къыным ыпкъ кыкІэу, къэзэкъхэмрэ адыгъэхэмрэ зІукІагъэх, фай-фэмыахэми, зэгъунэгъу зэфэхьу-

Цыфы пэпчъ зыкыгъо-тынымкІэ, акыІы-бзыпхъэ ышІынымкІэ, гупшысэкІэ амал иІэ хьунымкІэ ар ІэубытыпІэшІу. ШІэныгъабэм япчъэ ащ къызэІуехы, уепІу, уелэжы, цыфыгъэ хабзэ къыпхелхъэ, культурэ шапхъэм урегъэуцо. Арышъ, тхылъым щыІэныгъэмкІэ осэшхо иІ.

Ащ иІэшІугъэ НапцІэкыо Симэ (пчыхалІыкыо Хьутхэм япхъу) зишІагъэр икІэлэцІыкІугъо-ныбжыкІэгъу уахътэр ары. Пшъэ-шъэжыер зыдэщыІэр хэти ымышІэу зыбзэхыкІэ, шъэф-шъэф цыкІоу ыгъатхъэу тхыІэ еджэу зы къогъупэ щысыщтыгъ. А лъэхъаным бэ тешІэжыгъ.

1979-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу Симэ икІэсэ тхылъым исэнэхъат рипхыгъ. Илъэс 33-рэ хьугъэу Псэкъупсэ итхылъеджапІэу N 3-м ипашъ, тхылъым имэхъанэ зэхэугу-фыкІыгъэу ини цыкІуи агуригъэІон, ежъ фэдэу еджэныр шІу аригъэлъэгъун елэкІы.

«Псым ичъапІэ ежъ къегъоты» зэралорэр гуп къегъэкІы НапцІэкыо Симэ иІофшІакІэ. Псэкъупсэ тхылъеджапІэр мы псэупІэмкІэ культурэ гупчэ закыоу зэрэщытыр къыгурыІоу, ишІэныгъи, иамал-къулай, ичаныгъэ-хьупхъагы зэригъэгъусагъэу ипшъэрылгъ дахэу егъэцакІэ. ТхылъеджапІэм илъэс 35-рэ ыныбжэ. Ащ ифонд тхыІэ 10500-рэ мэхъу. Ренэу къақлохэрэ тхылъеджэхэм япчыагъэ 520-м нэсы, ахэм ащыщэу 110-р кІэлэцІыкІух.

ТхылъеджапІэр апэдэдэ зызэхашагъэм къыщыкІэдзагъэу анахъ еджэкІо чанхэу щытыгъэх Е. Шатохинов, М. Тыгъужьыр, Н. Соколов, Л. Долгих, Н. Пэрэныкыор. Тхылъеджэ губзыгъэхэм ащыщых илъэс 85-м къеблэгъагъэхэу, ежъхэр



кІонхэу зэрамыІтэкІыжырэм къыхэкІэу тхыІэхэр зыфахыгъэ еджэхэрэ Нина Бахаудиновар, Садык Бахаудиновыр, Пелагея Корниловар.

Тхылъыр анахъ зикІэсэ унагъохэри дэсых Псэкъупсэ, кІэлэгъаджэхэу Юрий ыкІи Тамарэ Пепеляевхэр. Мыхэр Тюмень кыкІыжыгъэх, Адыгеир лъэшэу агу рехы. Анахъ тхылъеджэкІо цыкІум илъэсщы ыныбжэ — Анастасия Никиташина ары, пшъэшъэжыкые гъэшІэгъон дэд. Тхылъеджэ хьупхъэх ыкІи тхылъеджапІэм иІофшІэн яшъыпкъэу къыхэлэжъэх Любовь Мешковар, Анастасия Коцуба, Гышц Ольгэ.

Псэкъупсэ итхылъеджапІэ ищыкІэгъэ мылкъу ІэпыІэгъу езыгъэгъотыхэрэм ацІэ къеІогъэныри ищыкІагъэу тІытагъэ. Ахэр: АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Джанхъот Аслъан, Адыгъкыалэ идепутатэу, предпринимателэу ПшыукІ Хъызыр, Пенсионнэ фонд-ым и Къутамэ иггъэлорышІапІэу Адыгъкыалэ дэтгым ипашъэу Мыгу Адам, предпринимательхэу Дыхъу Валерий, Постникова Зуриет, ЦыкІуныбэ Ольгэ, ХьокІо Адам, Шэртэнэ Руслъан. Мыхэм яхъатыркІэ тхылъеджапІэм ипчъэ-шъхъаны-



ПСЭКЪУПСЭ ИЗЫ МАФ

щыІэкІакІэм ылъапс



щыщ пычыгъу

гъэх. Хэти иамал кызырхыу ылапигъ ылапкІэм хигънагъ: анахъ чыгу дэгъухэр хъуау зэратыгъэхъ къэзкъхэм зэфдэкІэ Пшызэ шьолъыр къутырхэр, станицэхэр щагъэпсыгъэх, адыгъ къуаджэхэм абгъу шыпкыкІэ, зыгорэкІэ ищыкІагъэ хъумэ, япашъ игъоу зэрилъытэу, адыгъэхэм ячІыпІэ псынклэу арагъэгъотыжыын зэралъэкІынэу апблагъэ зашІыгъагъ.

Ау илгъэхэр кІоцтыгъэх, цыф жыгугъэ кызырыкІохэр нахъ зэрэ-шІэхэ, зэхыхъэх, зэнсыхъ, зэхэагъэхэ хъугъэх. Сатыуми ишІуагъэ

къэкІуагъ зэдэпсэунхэмкІэ. ПэкІу-тІэкІуэ азыфагу илгыгъэ чыла-гъэми кышчыкІагъ, зэгурылоньгъэм, ныбджэгъуныгъэм зэрпхыгъэх. Блэгъэныгъэ зэфашІу, адыгъэхэмрэ урысхэмрэ унагъохэмкІэ зэхыхъэху аублагъ, аузэ, я XIX-рэ лгъашІэгъум ыкІэм, гъужь-зэфамылгъэгъуныгъэм кыкІычыгъ.

1895 — 1900-рэ илгъэхэм Прице-пиловкэм апэрэу къэкоцхи, щыпсэ-унху дэтІысхыгъэхэм ащыщыгъэх станицу Пашковскэм кыкІы-гъэху, Г. Гордиенкэр, Н. Слюсарен-кэр, М. Цыпурдеевыр, А. Троцкэр,

Е. Геращенко, П. Литовченкэр, нэмыкІхэри. Ахэм яунэхэр къуты-рэу Волкорезов зыфилорэм къа-гъэкъунагъэху, мы къутырым къырагъэпкІылагъэхэм фэдэу къашигъагъэх, джащ пай къуты-рым ПрицепиловкэкІэ зыкІе-джагъэхэр.

Мы уахътэм Псэкъупсэ щызэ-дэпсэху къэкощыгъэгъэхъ къэзкъ-хэм къатекІыгъэхэри, адыгъэху мыщ бэилагъу къэкІоажыгъэхэри, хы ІэрышІым ыпкь къыкІыкІэ къагъэкІоагъэ адыгъ къоджэ пчъагъэм ащыщыгъэхэри. Ау къэлогъэи фае непэрэ мафэм Псэкъупсэ цыф лъэпкь зэфэшхыафыбэр даху, тынчэу зэрэщызэдэпсэурэр.

Тхылым ыкІоцІэ лъэш

гъупчъэхэри агъэкІажыкх, мэфкІ Іофтхыабзэхэри зэрифэшъуашэу зэхашъ, заом ыкІи ІофшІэным яветеран-хэри ТекІоныгъэм и МафэкІэ, нэж-Іужъхэм ямэфкІкІэ агъашІох, ныб-жыкІэхэми анаІэ атырагъэты, ясэна-ушыгъэ хагъэунэфыкІы.

ТхылъеджапІэр мэшІокугъогу станцием иунэ чІэт, ыкІоцІ квадратнэ метри 100 еубыты. ІэпкІэ-лъапкІэу зэІухыгъ, тхылъ фондир зэкІэлъы-кІокІэ-зэхэгъэушхъафыкІыныгъэ хэлъэу кышчыгъ. ТхылъеджапІэм узэрчІахъэу нэм анахъ кыкІидзэрэ чІыпІэм адыгэ литературэмрэ тари-хымырэкІэ отделыр щыт. Ащ кыкІлэрт къэгъэлъэгъонэу «Без ма-лой родины моей и для меня бы не было России» («СильфыпІэ чІыпІэ мыхъугъэмэ, сэркІэ Урысыери шы-Іэныгъэп») зыфилорэр. Экспозици-ем зэрифэшъуашэу адыгъэхэм ыкІи урысхэм яшагу теплгъ ыкІи ящы-кІэ-псэукІэ блэкІыгъэм зыфэдагъэр къызыІотыкІырэ пкыгъохэр бэу кы-щыгъэлъэгъуагъэх — бзылфыгъэ щыгъын-шъуашэм щыщхэр, ІэкІэ шІыгъэ столтехохэр, пасэм агъэфед-дэщтыгъэ самоварыр, утыжхэр, апч зэтет остыгъэхэр, илгъэ 200 зыныбж джэрз мэсталгъэу пыл сурэтхэр зы-хъуІуыкІыгъэр, цокъэ теплгъэ зилэ гъучІ тутынылгъэ цыкІоу тхыпэжы-е тхыпхъэхэр зытешыхыагъэр, ятІэм хэгъэжыкІыгъэ лэгъэшхохэр, я XVIII-рэ лгъашІэгъум агъэфедэщты-гъэ кІэрахъом имакет, нэмыкІхэри.

НапІэкІо Симэ иІофшІэн шхъалэ дакІоу, тарихъ угъоин-зэхэфын Іофыри къоджэдэс анахъ чанхэр игъу-сэу зэшІухы. Псэкъупсэ итарихъ, илгъэи 117-рэ зыныбж къоджагъэм ицІыфхэм яІофшІэлагъэр, язэо гъо-гухэр, ягъэхыагъэхэр, непэрэ щы-ІагІэр агуигъэуцозэ, зэрегъашІэх,

къетхыхъэх. Ащ елгытыгъэу, музей мыинэу тхылъеджапІэм чІэтым зызэ-риушъомбгъушчытм, культурэ гулчэу щыт тхылъеджапІэм джыри цыфыбэм янэплэгъу кызырэфэгъэгъэщчытм, зэрэхъошчытм урагъэгупшысэ.

Псэкъупсэ итхылъеджапІэ шэпхъэ дэгъу хэлъэу зэгъэгъагъэ. Урыс классикхэм япроизведенихэр, кІэ-лэцІыкІу литературэ баир «В книж-ном царстве...» ыІоу олгъэгъух, «Уз-гъэгъозэрэ гушІылагъэхэр» зыфилорэ стэндир, къэгъэлъэгъонэу «В судьбе природы — наша жизнь», чІыопсым икыбзэныгъэкІэ тхылъ, гъэзет ыкІи сурэттехыгъэхэр зыхэлъ стэнд ухъа-зырыгъэми, тхылъеджапІэм лъэныкыо пчъагъэкІэ Іоф зэришІэрэр, а зэкІэ плуныгъэ-гъэсэныгъэ мэхъанэ яІэу зэрэщытм гу лъыуагъатэ.

ТхылъеджапІэм клубитІу ыкІи твор-ческэ лабораториеу еджакохэм апае «Пером и кистью» зыфилорэр щызэ-хэшагъэх: эколог ныбжыкІэхэм апае «Природа» зыфилорэр, ащ иІофшІэн чанэу кІэлэеджакохэр хэлажъэх, ли-тературэр зэрагъашІэ, зэджагъэхэм атегушІэх, чІыопсым лъэплгъэх, дневникхэр яІэх, гербарийхэр аугъо-их, сурэтхэр ашІых. «Пенсионер» зы-цІэ клубыр нахъ ныбж зилгъэхм ате-лытагъ. Ахэр, Симэ кызыригорэмкІэ, чаных, хъупхъэх, ІэпыІэгъу иных. Фольклор зэхыхъэхэр, мэфкІхэр зэ-хашъ, бэ агу къагъэкІыжырэр, къа-Іуатэрэр. ЯблэкІыгъэ агу къагъэкІы-жызэ, джырэ щыІагІэр нахъ дэгъу зэрашІышчытм, ныбжыкІэ-плуныгъэ гъэсэныгъэм ялахъ зэрахашІыхыащчытм пылтых. Джащ фэдэ нахыж Іуш хъупхъэху къутырым дэхэм игуапэу Симэ ацІэ кыроло. Ахэр — Екатерина Харьковар, пенсионерхэм яобществэ итхыамагъу, клубу «Пенсионер» ипа-щэу Любовь Мешковар, З. Семэныр,

М. Худошина, Т. Корниловар, нэ-мыкІхэри. ТхылъеджапІэм иІофшІэн шымыгуазэрэ ІэпыІэгъу зы лъэны-кыкІэ кыфамыхъуэр цыф гори къу-тырым дэсэп плуны ухъукощтэп. А зэкІэмэ гъэзетымкІэ Симэ «тхыашъуе-гъэпсэу» арело.

Симэ исэнхъаткІэ ІэкІэлэу къулай иныр илгъэсыбэ ІофшІэным кыкІэ-кІуагъ. ЫшІэрэр ыгъэцэкІапэзэ игугъэ фэкон зэрилгъэкІырэм ишы-хъат хъугъэ республикэ зэнэкъокуо «2012-м ианыхъ къоджэ тхылъеджэпІэ дэгъу» зыфилуо зэхашъэрэм ящэнэрэу хэлажы, НапІэкІо Симэ апэрэ чІы-пІэр ащ кызырэрэщыдихыгъэр, ар бзылфыгъэмкІи, псэупІэу Псэкъуп-сэкІи шъуаш. Гъэхъэгъэ дахкІэ илгъэ-сыр зыгъэкІотэрэ бзылфыгъэм упчІэкІэ зыфэдгъэзагъ.

— 2012-у икІырэр оркІэ сыд фэ-дагъа, илгъэсыр анахъ угу кызыри-нэщтыр?

— 2012-рэ илгъэсым бэрэ сызфэ-кІогъэ творческэ текІоныгъэр кы-щыдэхыгъ. Ау ар сэ сшхъэ закъо фэсхырэр, зэкІэ кызыделэгъэху, кызыгъотху, сыдрэ лъэныкыоКІи ІэпыІэгъу-гупшысэгъу кысфэхъу-рэм зэдытигъу сэлъытэ. Адыгъкыалэ и Гупчэ тхылъеджапІэ ипашъу Хъат-кыо Марзыет сІофшІэн епхыгъэ упчІабэмкІэ ситгъэгъуазэу, кызыделэу, кызырэфэгъумэкІыгъэмкІэ, гъогу тэрэз сытезгъэуцогъэ псэумэ «Шьопсэу!» ясэло. Лъэшэу мы илгъэ-сым титхылъеджэхэм къахъхъуагъ, цыфкІуапІэ тыхъугъ, зэнэкъокум ишІуагъэкІэ тиамалхэр нахъ къэнэ-фагъэх, тапкІи тлэкІ кызырхыгъу гухэлъыкІэхэм тафэларышІэшт.

2013-рэ илгъэсыкІэр зэкІэ цыф-лэпкыымкІэ, АдыгеимкІэ ыкІи унагъо пэпчкІэ насыпкъэкІуапІэ хъунэу, мэфэнэу сэлъало!

Халат фыжъ зыщыгъхэр

Сарэ ишІушІагъэ ашыгъупшэрэп

Къутырэу Псэкъупсэ зы цыф кыдэкІынэпщтын ЦыкІуныбэ Наш-хъо ыпхъу Сарэ римыхылагъэу, ымышІэу, илэпыІэгъу, игушІы фэбэ зэхэзымыхыгъэ ыкІи зынэмысыгъэ. Ар бэмэ япсауныгъэ зэщыкыуагъэ зэтегъэуцожыгъэнымкІэ, щыІэн амал яІэ хъужынымкІэ къашхъэ-пагъ. Джары зыкІащымыгъупшэрэр.

Сарэ апэрэ медицинэ ІофышІэу къутырым иІагъ, медицинэ шІэныгъэ-къулай дэгъу зэри-лагъэм готэу, «щыфыгъум еплъэ» зыфалорэм фэ-дагъ, сымаджэм илажъэ псынклэу кышІэу, джэ-уап фэхъоу кыыхыгъ. ХэткІи шхъасыгъэп Сарэ гушІы фэбэм, нэплгъэгъу хъалэлым, цыхъэ кызыфаригъэшІыныр фызэшІоКІышчыгъ.

Медицинэ ІофышІэу ушчынымкІэ анахъ мэхъанэ зилэу сымаджэм изытет псынклэу бгъэ-унэфыныр, ищыкІэгъэ фэло-фашІэр ащ лъыпыгъэу ебгъэгъотыныр ары. Джащыгъэм, цыфым ищыІэныгъэ зэрэуилъапІэм, хэти узэрэфэ-гумэкІырэм гу лъатэшт, цыхыи, шхъэкІафи бгъотышт. Ащ фэдэ шэныр ары медицинэ ІофышІэр нэмыкІхэм къахъзыгъэщырэр, гу-мэкІ-гукІэгъоу сымаджэм фырилэр ары. Гип-пократ итхырыІоу ытыгъэр Сарэ щыгъупшэу зыкІи кыыхъыгъэп.

ЦыкІуныбэ Сарэ джы пенсием щыІ, ыкыо иунэгъо дахъ хэс. ИсэнхъаткІэ Іоф ешІэфэ кыин зытелъым иуз тырхыным пэе зышхъасыжыкы-гъэп. Сымаджэ пэпчэ изэрэщыт ыгъэгумэкІэу, илыуэ зэхышІэу мафи чэчи имыІэу, уайи, осі къаымыгъэуцоу хэти ихылыгъэ зэрэфигъэпсын-кІэшчытм ыналэ ренэу тетыгъ. Амал горэ шыІаху елгытэмэ, гупсэфышчыгъэп: ищыкІэгъэ упхэр ригъэгъотышчыгъ, гушІыІэ Іэзэгъур гъусэ фишІышчыгъ. Сымаджэм кІоцІагъэ кІытхъэрэм фэдагъ, игугъэ ыгъэкІуасэщыгъэп, мэкІэ-макІэу игъэрет кыыригъэгъотыжышчыгъ.

Джа такыкы гушІуагъохэр арыба медици-нэ ІофышІэ дэгъур щызыгъалэрэр! Джары Псэ-кыупсэ дэс цыфхэм ЦыкІуныбэ Сарэ ыцІэ шІукІэ кызыкІыралорэр, ыпсэ ифэбэкІэ ахэм за-хигошагъэшъ ары. Къыпфэныкыо цыфым уишІуагъэ ебгъэкІышъуныр, ІэпыІэгъу уфэхъу-ныр сыда зымыуасэр! Джа пшъэрылгъэ иныр пыІухъанчъэу, ицІыфыгъэ дахъ ащ кІыгъужыгъэу щытху хэлъэу ыгъэцэкІагъ ЦыкІуныбэ Сарэ, псауныгъэм иухъумако инэу Іоф зышІышІэгъэ уахътэм зыкыгъэлъэгъуагъ. Непи лгъужыкІэхэм-кІэ ар шысэтехыпІэ бзылфыгъэу къэнэжыкы, джы Іоф ымышІэжыкыи, ыкыо исабыйхэр шІэ-ныгъэ-гъэсэныгъэ гъогу тещэгъэнхэмкІэ ылгъэкІ кыгъанэрэр, нэжжэ хъупхъэ дэд.

Сурэтым итхэр: **ЩыкІуныбэ Сарэ ыкыо ыкІи ащ исабыйхэм ахэт.**



Я 4—5-рэ нэкІубгъохэр зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЪО НУРИЕТ.

Сурэтхэр авторым иех.



ЕджапIэм

Теуцожь районым щыщ къуаджэу Нэшукъуае апэрэ еджапIэр кызыщызэуахыгъэр илъэс 90-рэ зэрэхуыгъэм фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхакъэ бэмышIэу шылагъ.

щымэфэкIышхуагъ

ЕджапIэм ишагоу тыздэхьагъэр къэбзэ-лъабз. Ащ ипчъэ чIэхъэгъу кышчыублагъэу зэу-кIэр зыдэшIэгъэ залышхори шар гъэпщыгъэ блэрхэмкIэ гъэкIэрэкIагъэх. Фойем кышчыра-лIулыгъэхэ къэгъэлъэгъонымбэр еджапIэм итарихъ фэгъэхыгъэ. ХъакIэр бэдэд — районым ипащэхэр, чылагъохэм къарыкIыгъэхэр, Нэшукъуае икIэлэ пIугъэхэу ащ иеджапIэ илъэс зэфэшъхьафхэм къэзыухыгъэхэу Мыекъуапэ, Краснодар, нэмыкI чыпIэхэм ащылажъэхэрэр.

Нэшукъуае гурыт еджапIэм ипашэу КIыкI Валерий еджапIэм гъогоу кыкIугъэм зэу-кIэм хэлажэхэрэр щигъэгъозагъэх. Ащ кызырриуагъэмкIэ, апэрэ еджапIэр Нэшукъуае кызыщызэуахыгъэр 1922-рэ илъэсыр ары. Ар кызызIузыхыгъагъэр, ежэ иунэ чIэтэу Iоф ышIэнэу зышIыгъагъэр Шэуджэн Джанчэрий. А лъэхъаным Джанчэрие урысыбзэкIэ тхэкIэ-еджакIэ ышIэщтыгъэ. Ипшъашъэу Аслъанхъани Екаторинодар дэтыгъэ «Институт благородных девиц» зыфиIорэм кыригъэуухыгъагъэ, къуаджэм иапэрэ кIэлэгъэджагъэ, нэужым Адыгэ шъолырым щыцIэрыIо хуыгъагъэ. «Заслуженный учитель РСФСР» зыфиIорэ щыгъуцIэри кыфагъэшъошэгъагъэ.

Илъэс зэфэшъхьафхэм къоджэ еджапIэр КIыкI Мосэрэ КIыкI Щэбанэрэ яунэхэм ачIэтэу кыхэкIыгъэ. ЕджэпIэ гъэнэфагъэ чылэм зэрымIэм

анахъ ыгъэгумэкIыхэрэм ащыщыгъэ ЩэшIэ Мыхъамчэрие. 1927-рэ илъэсым ежэ имыльт-кукIэ еджапIэр чIэтынэу чыиф унэ ащ къуаджэм даригъэшIы-хьагъэ.

1936-рэ илъэсым а чыпIэ дэдэм чырбыш унэ еджапIэм щыфашIыгъагъэ. УрысыбзэкIи, адыгабзэкIи щырагъаджэщтыгъэх, хъисапри, арапыбзэри щарагъашIэщтыгъэх. ЕтIанэ Хэгъэгъу зэошхор кызежъэм, кIэлэгъэджэхэм янахыбэр ащ ащагъэ.

1946-рэ илъэсым еджапIэр илъэсибл, 1966-м гурыт ашIы-жыгъагъэ. Илъэс зэфэшъхьафхэм еджапIэм ипэщагъэх Блэгъожь Шумафэ, Ехъулэ ЗекIошыу, КIыкI Щамсудин, АкIэжэ Мэджд, Тыгъужэ Хъазраил, КIыкI Исмахылэ, КIыкI Руслъан.

Тоу зэтет чырбыш унэ дэхэщху кIэлэгъэджэкIо 560-рэ щеджэным тегъэпсыхьагъэр зауыгъэр 1979-рэ илъэсыр ары. Ащ игъэпсын зыпшъэ ифагъэр 1966 — 1988-рэ илъэсхэм гурыт еджапIэм ипэщагъэу КIыкI Исмахыл. Илъэсыбэрэ пащэхэм ягуадзэхэу хъупхъэу Iоф ашIагъэ Хъунэго Ереджыбэ, КIыкI Вячеслав, КIыкI Адамэ. Джы а IэнатIэр щыгъу хэлъэу егъэцакIэ Шэуджэн Светланэ.

Мы лъэхъаным Нэшукъуае гурыт еджапIэр районым щыпэрытхэм ащыщ. Мыщ щызэхэщхэ олимпиадэхэр, семинар-хэр, спорт зэнэкъокъухэр.

ЕджапIэм Интернети, ежэ иеу сайти иIэх. Егъэджэн-пIуныгъэр непэрэ шапхъэхэм адиштэу зэхэщэгъэным фэшI ящы-кIэгъэ оборудованиер, компью-терхэр, аппаратхэр, предмет зэфэшъхьафхэмкIэ кабинетхэр яIэх. IэрышI футбол ешIапIи гъэрекIо афагъэпсыгъэ. ЕджапIэм шхэпIэ дэгъу иI, зигъот мэкIэ унагъохэм якIалэхэр пкIэ хэмылъэу агъашхэ.

— Мы лъэхъаным, — кышчылауагъэ ипсалъэ КIыкI Валерий, — тиеджапIэ щеджэрэр нэгъырэ 91-рэ. Ахэм ащыщэу 15-м район олимпиадэхэм тегъэпсыгъэ кыащыдагъэ. ТиеджапIэ кышчыпIугъыгъэхэ нэгъырэ 24-мэ бгъэхэлъхэ зэфэшъхьафхэр къахыгъэх. Ахэм ащыщэу пIыр дышъэ. ТикIэлэгъэджэхэр зэрэхуыгъэр 23-рэ. Апшъэрэ категория зилэхэр нэгъырибл, апэрэ категория зилэр 9. АдыгабзэмкIэ езыгъэджэхэрэ КIыкI Гошмафэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ кIэлэгъэджэ, республикэм и Парламент и Щыгъу тхылъ кыфагъэшъошагъэ. ТиеджапIэ кызыухыгъэхэм шIэныгъэлъэжышхохэр, музыкантхэр, артист цIэрыIохэр, псэолъэшI бэлахъхэр, чыгулэжъхэр, юристхэр, кIэлэгъэджэхэр, врачхэр, спортсменхэр, нэмыкIхэр бэу къахэкIыгъэх.

ТизэхэщэкIо комитет пшъэ-рылъ кызырэрэсфишIыгъэм теткIэ, тикъоджэдэхэм яшIо-игъоныгъэ згъэцакIэзэ, чылэм

икIэлэ пIугъэу, тиеджапIэ къэзыухыгъэу, зэрэкъуаджэу тызэ-рыгушхоу, Темыр Кавказым имызакъоу Урысыеми, IэкIыб къэралыгъохэми ащыцIэрыIоу, филологии шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу, академикэу, Адыгэ къэралыгъо университе-тым икIэлэгъэджэ шъхьалэу Блэгъожь Зулкъаринэ ыныбжэ илъэс 80 зэрэхуыгъэмкIэ тыфэгушIозэ, псауныгъэ пытэ иIэнэу, ищыгъоу аlorэм хигъэхонэу тыфэлъало, нэпэеплъ шIухьафтыни фятэгъэхы.

Непэ тимэфэкI хэлажъэх зэлашIэрэ артистхэу, тикIэлэ пIугъэу КIыкI Юрэрэ ащ иныб-джэгъоу Мурэтэ Чэпаерэ. Тури РСФСР-м изаслуженнэ артист-тых, Адыгэ Республикэм ина-роднэ артистхы. Ахэр шIу альэ-гъурэ сэнэхъатым зырылажъэ-хэрэр илъэс 50 хуыгъэ. Ащ фэшI ахэми тафэгушIозэ, япсауныгъэ пытэнэу, джыри бэрэ сценэм тетынхэу, тагъэгушIонэу тафэ-лъало ыкIи нэпэеплъ шIухьаф-тынхэр афэтэшIых.

Ащ ыуж КIыкI Валерий зипэщэ IофышIэ купым тапэки гъунэпкъахэр зэриштэгъыр, шпэхьакIэхэм атетэу яIофшIэн зэрэхэщэгъыр, ямэфэкI хэлэ-жэныхэу, ягушIуагъо адагощы-нэу кызырэкIуагъэхэм фэшI хьакIэхэм зэрафэрэзэхэр, зэралъэкIэу зэрагъэшIоштхэр, зэрагъэгъэщытхэр кылуагъэ.

ЕджапIэр загъэпсыгъэр илъэс 90-рэ зэрэхуыгъэм фэшI кыфагъэшIуагъэх, Нэшукъуае

икIэлэ пIугъэхэу, адыгэ лъэп-къым ищытхэу языгъаIохэу Урысыеми шылажъэхэрэм афэ-дэхэр джыри нахыбэу кышчы-лIупщынхэу кыфагъэшIуагъэх, кыфагъэшъошэгъэхэ щыгъу тхылъхэр кIэлэгъэджэ купыш-хом кыратыжыгъэ Теуцожь районым иадминистрации ипа-щэу ХъачмамыкIо Азэмагъ, на-роднэ депутатхэм ярайсовет итхъаматэу ПчыхьалIыкIо Аюбэ, районым гъэсэныгъэм-кIэ игъэIорышIапIэ ипашэу Ереджыбэжэ Адам, Адыгэ Республикэм и Парламент идепутатэу ЯнэкIо Аскэр.

Адыгэ Республикэм инаро-днэ артистхэу КIыкI Юрэрэ Му-рэтэ Чэпаерэ къоджэдэхэм, еджапIэм гушыIэ дахэхэр кыфагъэшIуагъэх ыкIи «IэнатIэм игъэрхэр» зыфиIорэ спектаклэм щыщ пычыгъо кыфагъэшIуа-гъагъэ.

МэфэкI зэхэхэр къагъэба-игъэ, къагъэкIэрэкIагъэ Адыгэ шъолырым икультурэ хэхъо-ныгъэшхохэр фэзышIыгъэхэ оредыIоу КIыкI Зулхъаджэ, кышъуакIоу Чэсэбий Титыу, шыкIэпщынаоу КIыкI Аслъан-бэч ялэуужхэр лызыгъэкIо-тэхэрэ ныбжыкIэхэу, кIэлэ-еджакIохэу культурам и Унэ щызэхэщэгъэхэ ансамблэхэу «Нэфылъэм» ыкIи «Дышъэп-сым» хэтхэм. Ахэм зыкызырра-шIыгъэр умылгъэгъуагъэмэ, къэтхыжыгъуагъэ. МэфэкI кон-цертным хэлэжыагъэх культурам и Унэу Пэнэжыкыуае дэтым иIофышIэхэри.

НЭХЭЕ Рэмзэан.

ЗЕКIОНЫР

Зэнэкъокъум кыыгъэлъэгъуагъэр



ЗекIон Iофхэм апылъ пред-приятнехэу республикэм итхэр зыхэлэжыгъэхэ зэнэкъокъоу «Адыгеир зекIоным иналмэс-налкъут-2012» зыфиIорэм зэфэ-хысыжъхэр фашIыгъэх.

Адыгеим зыщагъэпсэфынэу къэкIорэ цIыфхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэным, зыгъэпсэ-фыпIэу тиIэхэр нахышIоу ягъэшIэгъэнхэм зэнэкъокъур афэгъэхыгъагъэ. ЗекIоным хэ-хэрэ лъэныкыуитIу зэнэкъо-къум хэлэжыагъэхэм уасэ зэра-ратыгъэр: «Адыгеим ианахъ хьакIэщ дэгъу» ыкIи «Адыге-им ианахъ зекIон-зыгъэпсэ-фыпIэ зэхэт дэгъу» зыфиIохэр ары. ТекIуагъэхэр кыха-хынхэмкIэ комиссием хэтхэм анаIэ зытырагъэтыгъэр бэ: хьакIэщхэмрэ зыгъэпсэфы-пIэхэмрэ зыдэщытхэ чыпIэм кышгъэгъэжыагъэу гъэхьагъэу ашIыхэрэр, цIыф пчъагъэу кыфагъэшIуагъэхэм ахэхъомэ, хьа-

къулахъхэр игъом атыхэмэ, яIофышIэхэм ялэжыапкIэ зыфэ-дизыр ыкIи ар игъом аратымэ, япсэуалъэхэм яшIыкIэ-гъэпсы-кIэ (архитектурэмрэ дизайным-рэ) нэсыжъэу кыдалытагъэх.

«Адыгэ Республикэм иха-кIэщ анахъ дэгъу» зыфиIорэ цIэр хьакIэщэу «Терем у реки» зыфиIорэм фагъэшъошагъэ. ХьаджыкIо зекIон-зыгъэпсэ-фыпIэ зэхэтэу «Горная» зыфи-Iорэм «Адыгэ Республикэм изыгъэпсэфыпIэ анахъ дэгъу» зыфиIорэ цIэр кылыжыгъэ.

ЗыгъэпсэфыпIитIури псэупIэу Каменноостскэм дэтых. Ахэр зыхэхэр илъэс къэс ябизнес нахышIоу зэрэхэщэгъэщыт-пылтых, хьакIэхэм чэщыр зы-щырахырэ унэхэр уахътэм диш-тэхэу зэуахых, зызыгъэпсэфы-хэрэм ящыкIэгъэ пстэури зэра-рагъэгъотыщыт дэлажъэх. Тури псыхъоу Шъхьагуащэ ынэпкIэ Iутых, защыбгъэпсэ-

фыным, къащыпкIухъаным, къушъхъэхэм уащыдэкIоным тегъэпсыхьагъэх.

Зэнэкъокъум щытекIогъэ зыгъэпсэфыпIэхэм япащэхэм Адыгэ Республикэм зекIо-нымрэ зыгъэпсэфыпIэхэмрэ кIэ и Комитет ипашэу Къэлэшъэо Инвер дипломхэр аритыгъэх. ЗиIофшIэн хэзыгъэхъогъэ Iоф-шIапIэхэм Комитетым ищыт-хэу тхылъхэр афигъэшъоша-гъэх. Ахэм ащыщ Адыгеим идэхэгъэ, ижэ икыбзэгъэ, икы-шъхъэхэм якIэрэкIагъэ зэпы-мыоу кызылIотыкIырэ И. Бор-мотовыри. Ар Адыгэ Респуб-ликэм зекIонымкIэ изаслужен-нэ IофышIэ.

Кышъащт илъэсым респуб-ликэ зэнэкъокъум нахъ зы-гъэпсэфыпIабэ кыхэлэжъэнхэу зэрэфаери И. Къэлэшъаом кылуагъэ.

(Тукорр.).



ІэпыІэгъу псынкІэр игъом алъэІэса?



Цыфхэм игъом медицинэ
 Ёпылэгъу ягъэгъотыгъэнымклэ
 анахь мэхъанэшхо зигъэхэм
 ащыщ Ёпылэгъу псынклэр.
 Ошлэ-дэмышлэу унэм кышы
 сымэджагъэм псынклэу меди-
 цинэ Ёпылэгъур зэригъотырэм
 елыгыгъ тапэклэ ащ ипса-
 уныгъэ, ищылэныгъэ кызыте-
 гъэнэгъэныр. Ёпылэгъу псын-
 клэм йоф шызышлэрэ врачым
 йофшлэн адрэхэм анахы зэра-
 нахь кыиным ыкли пшъэдэкли-
 жэу зэрэщытым шчэ хэлъэл.
 Сыда йомэ унэм ошлэ-дэмыш-
 лэу кышысымэджэгъэ цы-
 фым анализи, нэмыкл уплэ-
 клунхэри емыгъэшлхэу а та-
 кыкыым тэрзэу илажэ бгъэ
 унэфыныш, ухмыкуйоу ищы-
 клэгъэ йээгъур епхыылэн зы-
 хьуклэ, уисэнэхъат хэшлыкы-
 шхо фыуилэн ыкли психолог
 дэгъоу ушытын фæе. Арыш,
 Ёпылэгъу псынклэм йофы-
 шлэхэм ащклэ пшъэрылтышхо
 зэрэзэшлуахырэр нафэ, щыт-
 хур ахэм аджэ.

Арэу шыгми, кыхэхкы Іэпылэгъу пысынклэр зыфалогъэ чыпІэм игъом нэмысэу, сымаджэм Іэпылэгъу зэрымьгъотыгъэм кыхэхкІэу ипса-

уныгъэ изытет нахь дэи хьу-
гъэу.

**Марина,
ильэс 30 ыныбжы:**

Туунагьоклэ Іэпылэгьу псын-
клэм мызэу, мытлоу тыкье-
джэу мэхъу, Сыда нломэ са-
бий цыкълу туунэ ис. Ау
врачхэм якъэклон охътабэ зз
рихьырым сэ сыхъэклэ с-
гъэразэрэн. Къыхэклы бэрэ
сыхъат фэдизрэ Іэпылэгьум
уежзэу. Къэклуагъэхэм, си-
мэдждэщым узэращэщтыр
ары язугьур. Сымаджэм
ицыхылэгъэ уцхэри икьу фэ-
диззэ ялэхэп. Сыд фэдизрэ
укъяджагъэм, а зы уколыр
ары къашлырэр е зы уцыр
ары нылэп алыгьыр. Ахэтых
врачхэм цыфыгъэ зыхэлъхэ-
ри, дысэу гуыцылэхэри. Си-
маджэм е ащ ылахьылхэм агу
къыдащэным ычылэпклэ
ахэм язеклуаклэ бэрэ симыгъэ-
разэу къыхэклы. Къызгурэлэ,
ялэжьыпклэ цыкълу, ау мы сэ-
нэхъатыр къыхэнхыгъэмэ,
цыфым зэршыцклагъэу уылэ-
пэгъу зэрэбгъэклын фаер
хэти зыцыгъэгъунышэ хьу-
щтэн.

Сыда ауштэу зыкІэхъурэр?

Хэта ашклэ мысэр? Іэпылэгъу
псынклэр такыкь тхьапша
кызырэсын фаер? Мы учлэхэр
ыкли нэмыклхэри фэдгъэзагъ
Іэпылэгъу псынклэм икьулы-
кьоу Мыекьуапэ дэтым иврач
схьхьалэ игуадзэу Александр
Кузьминым.

Ащ кызырлыагъэмкIэ, ялоф-
шIапIэ пшгъэрылъ шхъаIэу
иIэхэм ащыц сымэджэщым
чIэмылхэу, псынклэу IэпыIэ-
гъу зыщыкIагъэхэу — кын хэ-
фагъэхэм, шгъобж зытеша-
гъэхэм, мыхун зылуфагъэу
кызымыкIлугъэхэм ыкIи нэ-
мыкI узыбэмкIи яIэпыIэгъу
арагъэкIыныр. Джащ фэдэу ащ



кыхеубытэ сымэдждэ хыльгэ-
хэр, бзылгыфыгтэ лъэрымыхэ-
хэр ыкIи шъобж зытешагэхэр
псынклэу сымэдждэщым нэгтэ-
сыгэнхэр. Чэши мафи зэпыу
имылэу цыфхэм Iэпылэгъу
псынклэу игъом алыгыгэлэ-
сыгэнэм пае бригадэ 16-мэ
лоф ашлэ. Ахэр узым елыгыгэ-
гъэу зтефыжыгэх. ГушыIэм
пае, кардиологиемклэ бригади
3, психоневрологиемклэ бри-
гадэр, сабийхэм апае бригади
2, сымаджэхэр ыкIи бзылгыф-
гтэ лъэрымыхэхэр зезышэхэрэ
бригадэр, нэмыхIхэр. Джаш
фэдэу Iэпылэгъу псынклэм
епхыгтэ къутамэу «КъохьэпIэ

районкI» тызаджэрэм шылэм бригадэ зэфэшхьафхэм Iоф шашI. А кьутамэр кызээрэ-зэуахыгэм ишуагъэкIэ Iпы-Iэгъу псынклэр цыфхэм нахь псынклэу алгылэсы хьугъэ, такыкь 20-рэ врачхэм яжэ-штыгъэхэмэ, джы такыкь 12-м кыкIоцI нахьыбэм кэ-сыхэ хьугъэ.

— 2012-рэ ильэсыр пштэмэ, зэклэмкИи Мыекъуапэ щыпсэурэ нэбгырэ мин 74-мэ Іэпылэгъу псынклэм зыккъыфагъэзэгъ, — еlо А. Кузьминим. — Блэкыгъэ ильэсым ипчыагъэ ар кlахъэ. Анахыбэу Іэпылэгъу псынклэм зыккъыфзэгъагъэхэрэр зыгу зыхэрэр, лъыдкlуае зилэхэр, инфаркт, инсулт кыизуутэкыгъэхэр, ипкыынэ-лынэ фыкыуагъэ зыфэхуэгъэр арых. Іэпылэгъу псынклэр такыкь

зэтгэгэпсыхьягээх. Джащ фэдэу кIэу кьежыггэ системэу «Глонасс» зыфилорэр зэкIэми араггэуцагь. Ащ ишIуаггэклэ «Iэпылэггэу псынклэхэм» нахь гээлээшыггэ шIыклэм тетэу ыкIи нахь псынклэу Iоф ашIэ хьуггэ. Джащ фэдэу ащ шIуаггэу пылххэм ащыщ радиозэпхыныггэ хэтэу сымаджэу зыдакIохэрэм якэбар охтэ кIэ-кIым кыыкIоцI кьазэралэкIахээрэр, етIани чIыпIэу зыщыпсэуэхэрэм лымыхьужьхэу ащ пкыбгьоу итым зэкIэ кыытыретхэ. АР-м ибюджет кытIупыщэр ахьшэмкIэ Iээггэу уцхэр кызыIэкIаггахьэх. Тикээралыггэ инэмыкI шьолырхэм ягьэпшаггэмэ, ащкIэ ялофхэм язытет унгэрэгзэнэу шыт.

Іэпылэгъу псынклэм илоф-
шлэн ымыгъэразэхэрэм анахьи
ишугагъэ зэхэзышлагъэхэр на-
хьыбэу зызфэдгъэзагъэхэм
кӀахэкӀыгъ.

**Дмитрий КРЫЛОВ,
Мыекъуапэ щэпсэу:**

— Сызгу зэрэузырэм ыкѡи
лѡыдэкѡае зэрэсѡлэм кѡахэ-
клэу сэ бэрэ Інылэгѡу псын-
клэм сыкѡеджэ. Псынклэу,
игѡом ахэр кѡызэрэсѡхэрэм
лѡэшэу сөгѡэразэ. Гум карди-
ограммэ зэрэтырахырэ ап-
паратыр аІыгѡэу кѡызэ-
рэкѡхэрэмѡ Іофыр нахѡ кѡе-
гѡэпсынклэ, ычыкѡагѡэ хѡу-
мэ, ыцѡ кынхалъхѡэ. Врач-
хэм ацѡлхэр кѡеслѡнхѡу
сѡлэрэп, аѡ зэкѡлѡи сафѡраз.

СИХЪУ Сэчнэт,
пенсием щы:

— Сипсауныгээ изытат
елытыгээу Ипылэгэу псын-
клэм бэрэ сыкьеджэу кыи-
хкы. Кьэлогээн фак такыи-
кыи 5-м кыицыублагэу та-
кыи 20-м кыихиубытэу
ахэр псынклэу кыизэрэсыхэ-
рэр. Жэбзэ дахэ алульэу кыи-
дэгуцылэх, уагэрэхьаты.
Иицыклэгээ Изээгур кыиыуа-
хьыллэгээ нэуж псынклэу
икыжсэхэрэт, кыипклэрэсых
уизытэт кыилэплэх. Сэ
сийхьэклэ Ипылэгэу псынклэм
илофыишэхэм лээшэу сафэ-
раз. Гьээстыр кыиыфизгээр-
федээ, Ильэсыкыу кьэблагээр-
рэмклэ сафэгэушло сийлогэу.

КИАРЭ Фатим.

Якъутамэ музейм ичъыг гуагъэкIыхъагъ

Кыалэу Шыачэ пхыэшыхы-мышыхэхэр кызыпыкЛэхэрэ субтропическэ чыыгхэр кыышагэкЛых. Чыыгхатэм нахыгушхохэу зы чыыг хэт, ар «Зэкыошныгэм ичыыкЛэ» заджэхэрэр ары. Олимпиадэр кыалэм зыщырекЛокЛышт ильэсым чыыгыр зыщытыр ильэс 80 хуышт. Ащ ыпкэ цитрусое чыыг лъэпкэ кыутэмэ 45-рэ гуагэкЛыхагэ. Мандаринхэр, апельсинхэр, лимонхэр ащ гээ кээс кыыпэкЛэх. ГогэкЛыхыан Иофхэм ахэлжыагэхэр зэрэдунаеу ащыцЛэрыло цыфхэу, космонавтхэу Юрий Гагариныр, Валентина Терешковар, пианистэу Ван Клиберн, орэдылоу

Пол Робсон, сурэтышІэу Си-
кейрос, нэмыкіхэри.

1940-рэ ильэсын апэрэ кьутамэр чыг цэрылом гозыгэкыхьэгьагээр советскэ полярникэу Отто Шмидт арыгэ. Нэужым Вьетнам кьиклыгэ цыф куным ягукэкыклэ «Зэкьошныгэм ичыгыклэ» ащ еджагэх. Ар мамырныгэм, ныбджэгьуныгэм, шлум афэлажэ. А лъэхъаным кышгэжъагэу хэгъгу зэфэшхьафхэм кварыкыгэ цыф цэрылохэм «Зэкьошныгэм ичыг» пэгьунэгъоу чыгхэр шагэтлысыхэзэ, чыгхатэ шылэ хьугэ, ащ чыг 70-м еху дэт.

Урысыем мэкъу-мэщ шлэ-ныгъэхэмкӀэ иакадемие къэ-гъагъэхэмрэ чӀынэлъэ фабэхэм къащыкӀырэ культурэхэмрэ якъэгъэкӀынкӀэ ишӀэныгъэ-ушэтын институт ифонд иухуэ-мэкӀо шхьалэу Любовь Драч-ко къызриуагъэмкӀэ, 2014-рэ илъэсым чыгхатэм джыри зы чыг кыхэхбошт, ащ «Олим-пийскэ чыгкӀэ» еджэштых. Джащ фэдэу Къэбэртэе-Бэлъ-квар Республикэм илӀыкӀо «ЗэкӀошныгъэм ичыг» зы къутамэ гуйгъэкӀыхагъ.

Бэмышзу хэгъэгум ичыплэ
зэфэшъхьафхэм кыарыкыгъэ
журналистхэр Шъагъэ кыра-
гъэблагъэхь, зэпхыныгъэ Юф-
хэмкълэ нанотехнологиегум агъэ-
федлэштэм нэлусэ фашыгъэх.
Ахэр чыгхгъэтэ-музееу «Зэ-



кьошныгэм ичыгкIэ» за-
джэхэрэм ашэгъагъэх. Джы
чыг пстэу хатэм дэтхэм
гогъэкIыханхэр афашых.
ГогъэкIыхан мини 3-м ехьоу
ащ шашыгъэхэм Къэбэрткэ-
Бэлкхар Республикэм икыу-
тамэ ахэфагъ. Чыгыгым ар зы-

гэгтҮгьсыгэмрэ кызыдыкы-
гэ шьолгырымрэ ацІэхэр
тетхагэхэу пхэмбгүу цы-
кыу пашІэшт. Ащ апэу кы-
пыкІэрэ пхэшьхэ-мышьхэ-
хэр зыгэтҮгьсыгэм Іурагэ-
хыжышт.

(Тикорр.).



ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

«Налмэсыр» тыди шагъэлъапІэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ лъэпкэ къэшъокІо ансамблэу «Налмэсыр» щытхъоу къытфыхырым тыккытегушылэзэ, илэс зэфэшъафхэр зэтэгъапшэх. Дунаим цІэрыло зэрэщыхъугъэм дакІоу, зы-щашлэжырым зыкІокІэ кызырэрэпэгъокІыхэрэм тыналэ тетэдзэ. Дахэу кызырэрэщорэм тырыгушхозэ, лъэпкэ искусствэр цыфмэ зэралыгъэлэсырэм тырегъэгупшысэ.

ИлэсыкІэм ехулІэу «Налмэсыр» концерт гъэшлэгъон Краснодар кышитыгъ. Къээзэкъ хорым изалышхо тІысылІэ нэкі имылэжызу шыкІогъэ пчыхъэзэхэу тинэІуасэу щытлэгъугъэр макІэп.

— «Налмэсыр» икышъуакІэ тэшІэ, артистмэ ащыщхэри тинэІуасэх, — кытыІуагъ Адыгэ-кьалэ иадминистрация ныбжыкІэ ІофхэмкІэ, физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ иотдел ипашэу ХьакІэгъогъу Казбек. — «Налмэсыр» икышъоухэм тѳплызэ, адыгэ оредышъоухэм тигуапэу тядІу.

ХьакІэгъогъу Казбекрэ иштхэгъусэу Анжеликерэ кытфалуатэрэм тедІуэзэ, къээзэкъ хорым иартистхэр, къэшъуакІохэр зыгъасэхэрэр тинэплэгъу кыфагъэх.

— 1986-рэ илэсыр кышыцублагъэу «Налмэсыр» икышъоухэм сѳплы, артистхэр сэгъэныбджэгъух, — тизэдэгущыІэгъу кыхэлажэ Леонид Терещенкер. — Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистхэр, нэмыкІ шытхуцІэхэр кызыфаусыгъэхэр къээзэкъ хорым хэтых. «Налмэсыр» лъэпкэ шэн-хабзэхэр къашъохэмкІэ кызырріуатэхэрэр сІлогъэшІэгъон. КІэу ыгъэуцугъэмэ «Ислъамыем икышъукІэ

зыфилорэр къахэсэгъэщы. Бзыухэм ярольхэр артистхэм кызыррашІырэр, къашъом ыбзэкІэ шІульгъу къабзэм узэрэфашэрэр, оредышъор — зкІэри гум рехых. Щысэ зытетхырэмэ «Налмэсыр» ащыц.

«Шуфэс къашъу»

Пчыхъэзэхэу «Шуфэс къашъомкІэ» «Налмэсыр» ыублагъ. Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Дыгъу Ирине, артисткэу Хьаджымэ Эльвирэ, Адыгем изаслуженнэ артисткэу Бахъуко Адам, Пшызэ изаслуженнэ артисткэу Іэшынэ Руслъан къашъор кыхадзэгъ, нэмыкІ артистхэри хэлэжыагъэх.

«Тыргъэтаор» къэзышІырэ Бэрзэдж Дианэ, «ЗэфакІомр» «НыбжыкІэ къашъомр» ахэлэжыэр артистхэм уяллызэ, «Налмэсыр» зыфэдэ шыпкыэр гум кылылэсы. Дыгъу Ирине, Къулэ Айдымыр, Іэшынэ Руслъан, ТхьакІумэщэ Налбек, Хьаджымэ Эльвирэ, Шагудж Батурай, Хъут Сусанэ, Хьажэкъо Пшымаф, нэмыкІхэм якъэшъуакІэ адыгэ лъэпкыым итарихъ, икультура кызырагъэлыагъорэм уегъэгъуазэ. Тыркуем кышыцхугъэ Шагудж Батурай «Налмэсыр» аштэным кІэхъопсэу хэкум кыгыгъэзэжыгъ. Непэр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист, дунаим щызлэащІэрэ ансамблэм икышъошъаІэхэр узыІэпищэу кыешІых. Къамэр чІисэзэ пчэгум кышыгъэлъэгъорэ ІэпІэсэныгъэр бэмэ агъэшІагъо. Къэми 10-р къэгъэгъэ



ИлэсыкІэм пае Къулэ Мыхъамэт афэгущо.



Бэрзэдж Диан.

Іэрамым фэдэу цэхэмкІэ ылыгъэу лъапэкІэ мэуцу, джэхашъом кыхесэ, залым чІэхэр ІугутеошхокІэ кыфэгущіох...

Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеимрэ Темыр Осетимрэ янароднэ артисткэу, «Налмэсыр» ихудожественнэ пащэу Къулэ Мыхъамэт ыгъэуцугъэ къашъоу «ЛъэпчІасэр» еплыгъэмэ шІукІэ кыхагъэщыгъэмэ ащыц. Мы къашъом цыфмэ уасэу фашІырэр зэрэзтекІырэр кыдэплытагъэми, артистхэм жыы акІэтэу, «зэблэмыхуэу» кызырэрэщохэрэм уегъэгущіо. Хъут Сусанэрэ Симболэт Бислъанрэ «ЛъэпчІасэр» кыхадзэ, артистхэр купышхо хуэхуэ «къадеушгъэкІыхэзэ» лъэпкэ шэн-хабзэхэр искусствэм кышыцагъэлыагъох.

«Кавказым шыпсэурэ лъэпкэмэ якъэшъо зэхэт», «Абхъаз ныбжыкІэ къашъор», оркестрэм идирижер шъаІэу Жъудэ Анзор япашэу лъэпкэ мэкъамэхуэу концертмэ шагъэжыныгъэхэр, Бэрзэдж Сыхъатбий, Зубаил Хьалим, АкІэгъу Мурат, Шагудж Батурай шъонтырыпхэмкІэ мэкъамэу кырагъэІуагъэхэр гум рехых, кыушхычІэс лъэпкхэм ятарихъ бай дэдэу зэрэщытыр къаушыхыаты.

Зэфэхысыжыхэр

Адыгэ Республикэм и Парламент идепутатэу КІэрмыт Мухьдин иныбджэгъухэр игъусэхуэу концертмэ еплыгъ. «Налмэсыр» апэрэп зэралыгъурэр. Тиансамблэ дэгъоу ашІэ, агъэлъапІэ, нахыбэрэ Краснодар кІонэу фаех. Сыд фэдэ хэгъэу «Налмэсыр» кІуагъэми, шытхуэр кытфихыщтэу алъытэ.

«Налмэсыр» ихудожественнэ пащэу Къулэ Мыхъамэт концертмэ кызышъаухыным пчэгум кыхыи, ИлэсыкІэм пае залым чІэхэм къафэгущіуагъ. «Налмэсыр» идиректорэу Бастэ Азмэт, пчыхъэзэхэу зезышгъэ АфэшІэгъо Фаине, Адыгэ Республикэм и Официальнэ лыкІоу Краснодар краим иадминистрация ипашэ дэжы шыІэ Трахъо Тимур пчыхъэзэхэу икІэхуэу дунаим щашІэрэ «Налмэсыр» бэрэ тигъэгущіонэу фалуагъ. Опсэу, тилъапІэу «Налмэсыр»! МыкІо-сэжын жьогъо нэфэу гъашІэм ущытиІ.

Сурэтхэр концертмэ кышытырахыгъэх.



Шагудж Батурай.



«Налмэсыр» къэшъо, Симболэт Бислъан мэуджы.

КЪЭБАР ГУШІУАГЪУ

Адыгеир Олимпиадэм рагъэблагъэ

Олимпиадэ джэгунхэу 2014-рэ илэсыр Шъачэ щыкІоштхэм якызылэхуын ыкІи язэфэшІыжын афэгъэхыгъэ культурнэ Іофтхьабзэмэ Адыгеир ахэлэжыэнэу зэхэщакІомэ рагъэблэгъагъ.

Дунаим щызлэащІэхэрэ ансамблэхуэ «Налмэсыр» «Ислъамыемр», ныбжыкІэхэр зыхэт купхуэ «Мыекъуапэ инафылгъэхэр», «Майкопчанкэр»,

нэмыкІхэри Олимпиадэ джэгунхэм зрахэлэжыэштхэм афэгъэхыгъэ Іофгыгъохэр мы мафэхэм тиреспубликэ шагъэцакІэх.

ГАНДБОЛ

«Адыиф» — «Ростов-Дон»

Мыекъопэ гандбол командэу «Адыифыр» суперлигэм щешІэ. Ростов-на-Дону икомандэу «Ростов-Дон» непэ ІукІэшт. ЕшІэгъур пчыхэм сыхъатыр

5-м Адыгэ къэралыгъо университетмэ физкультурэмкІэ ыкІи дзюдомкІэ иинститут шаублэшт. Спортыр зышІогъэшІэгъонхэр зэхэщакІомэ рагъэблагъэх.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкэ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилгъэкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестыанскэр, 236

Редактор
шъаІэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъаІэм
иапэрэ гуадзэр
МЭЩІЛЭКЪО
Сайд

Редактор
шъаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжы
зыхырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

Редакциер
зыхъушІэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжы зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхыаты-
гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпІэ гъэлорышлани, зэраушыхыатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4036
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3910

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэх уахъэр
Сыхъатыр 18.00